

Podblegaške novice

letnik 14, številka 1
januar 2010

GLASILO OBČINE
GORENJA VAS
- POLJANE

Iz županovega dnevnika

- 2. december: Udeležba na odboru državnega zbora za okolje in prostor, kjer je bilo predstavljeno letno poročilo Rudnika Žirovski vrh. Župan je poudaril dobro sodelovanje med občino in RŽV ter opozoril na problematiko državnih cest, odlagališča Boršt in vplivov rudnika na okolje.
- 3. december: Skupaj s čebelarjem, tudi občinskim nagajencem, Štefanom Ingličem na medenem zajtrku z učenci v podružničnih šolah Javorje in Lučinah. V Lučinah je bila hkrati predana namenu tudi telovadnica, za katero je upravna enota vendarle izdala uporabno dovoljenje.
- 4. december: Projektni biro Ravnikar-Potokar je predstavil idejno zasnovo za novo dvorano pri Osnovni šoli Ivana Tavčarja v Gorenji vasi.
- 7. december: S predsednico krajevnega odbora Rdečega križa Gorenja vas Marijo Knafelj obisk pri Fortunovem Andreju, znanem gorenjevaškem poštarju, ki je praznoval 90 let.
- 17. december: Sestanek na Direkciji RS za ceste skupaj s predstavniki Petrola zaradi gradnje krožišča v Gorenji vasi. Predstavljen je bil tudi terminski načrt gradnje – začela se bo predvidoma sredi marca.
- 17. december: Seja občinskega sveta, na kateri je bil med drugim sprejet proračun za leto 2010.
- 18. december: Sestanek županov z loškega območja z direktorjem osnovnega zdravstva Gorenjske zaradi zmanjševanja sredstev za nujno medicinsko pomoč. Naslednji sestanek bo marca.
- 20. december: Na prireditvi Jerbas domačih, ki jo je občina izvedla skupaj z Media butikom v Poljanah.
- 23. december: Podpis pogodbe o sofinanciranju za gradnjo krožišča v Gorenji vasi.
- 24. december: Obisk kolektiva v OŠ Poljane na povabilo ravnateljice.
- 26. december: Na srečanju upokojencev Poljanske doline.
- 26. december: Obisk stojnic v središču Gorenje vas, na katerih so se predstavila gorenjevaška društva.
- 26. december: Na odprtju kapelice na Dobravščah ob njeni 100-letnici.
- 26. december: Na otvoritvi razstave Mačkova cerkev v Poljanah.
- 28. december: Srečanje politikov in gospodarstvenikov s širšega loškega območja na povabilo Obrtne zbornice Škofja Loka.

M. B.

Poročilo z 19. seje seje občinskega sveta

Naša občina je več kot polovična lastnica Visokega

Na zadnji seji v lanskem letu so se svetniki zbrali v Javorjeh, v gostilni Blegoš. Med drugim so sprejeli odlok o proračunu za leto 2010 in potrdili program opremljanja stavbnih zemljišč ter odlok o podlagah za odmero komunalnega prispevka v naši občini. Določili so tudi vrednost točke za uporabo stavbnih zemljišč in sprejeli novi cenik najema poslovnih objektov ter zakupa grobnega polja.

Med vprašanji, ki so jih svetniki tokrat zastavili županu in občinski upravi, izpostavimo 4. razvojno os, to je nova cestna povezava osrednje Slovenije s severno Primorsko. Župan je povedal, da je na državnem nivoju za ta projekt vsako leto do leta 2013 predvidenih samo po 100.000 evrov, iz česar lahko sklepamo, da bistvenih premikov v tem času ne moremo pričakovati. Drugačni so načrti za škofjeloško obvoznico, ki sicer spada v okvir tega projekta. Predvidoma se bo gradnja začela pomladi letos – za dva odseka sta že izdani gradbeni dovoljenji – končana pa bi po načrtih morala biti leta 2013.

Župan je predstavil že podpisani dogovor med občino in Jelovico o sodelovanju pri razvoju obrata Jelovice v Gorenji vasi. Podjetje namerava skoncitrirati proizvodnjo oken in vrat, ki je zdaj na dveh lokacijah, za kar pa potrebuje dodatna zemljišča. Tako je bil predlog, da občina odproda zemljišča poleg že obstoječega obrata, podjetje pa bo zagotovilo nova delovna mesta. Nekateri svetniki so poudarjali, da bi bilo treba v projekt stopiti previdno, da bi bilo v dogovore treba vključiti varovalke, ki bi preprečile, da bi občina izgubila zemljišče, delovnih mest pa ne bi bilo (župan je poudaril, da je za to poskrbljeno). Svetnike je še zanimalo, koliko novih delovnih mest bi se na ta način odprlo, zanimala jih je ocenjena vrednost zemljišča, za katero so nekateri menili, da je prenizka. Nekateri niso bili zadovoljni, da jih župan o pogovorih z Jelovico ni obvestil že prej, saj da bi občina morala delovati javno in dejali, da pred sprejemom sklepa o strinjanju s prodajo zemljišča želijo videti dogovor. Po dopolnitvi sklepa se je večina svetnikov strinjala z odprodajo zemljišča. Svetniki so soglasno podprli predlog, da naša občina z

občino Žiri zamenja lastniške deleže na dvorcu Visoko in v kašči Škofja Loka. Tako sta obe občini skoncentrirali deleže na posameznih objektih – naša občina je po novem več kot polovična lastnica dvorca, medtem ko ima na objektih 86-odstotni delež.

Potem ko so na 18. seji svetniki zavrnili predlog odloka za odmero komunalnega prispevka, se je v drugo – ko je bil predlagani znesek nadomestil nižji – večina z njim strinjala, pet svetnikov je glasovalo proti, eden pa se je vzdržal. Glavni argumenti proti so bili, da so občani v preteklosti že sami gradili infrastrukturo, zdaj pa jo bodo morali praviloma njihovi potomci, ki bodo gradili hiše, ponovno plačevati. Nekateri so menili, da so zneski še vedno previsoki glede na plače in da bi morali graditeljem pomagati z olajšavami. Na drugi strani je eden od svetnikov izpostavil, da sprejetje odloka zahteva zakonodaja in da se temu prispevku ne bomo mogli izogniti. Več o tem na sosednji strani.

Vrednost točke za izračun nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč na območju naše občine je za letošnje leto 0,0045771 evra. V primerjavi z lanskim letom se je povečala za 2,2 odstotka, s čemer se je uskladila z letno rastjo cen življenjskih stroškov. Za prav toliko so se povečale cene najema poslovnih objektov in zakupa grobnega polja. Tako je najemnina za enojne, žarne in otroške grobove deset evrov, za dvojne 20 evrov, za trojne pa 30 evrov z DDV. Zakup enojnega grobnega polja je 130 evrov, dvojnega 260, žarnega groba pa 81 evrov. Najem poslovnega objekta je od 43 do 56 evrov, razen za male poslovne objekte, kjer je najemnina 33 evrov.

Milka Bizovičar

Stik z županom

Župan je še naprej dosegljiv za vašo vprašanja, predloge, mnenja po enakem urniku kot lani. Ob torkih in sredo ga v času uradnih ur lahko pokličete po telefonu, na sedežu občine pa občane pričakuje vsako sredo. Obisk najavite pri tajnici na telefonsko številko 04/51-831-00 in povejte, približno koliko časa boste potrebovali, da boste dobili termin in vam ne bo treba čakati. Lahko se zgodi, da župan kdaj zaradi neodložljivih obveznosti kljub napovedanim uradnim uram ne bo dosegljiv, za kar se občanom že vnaprej opravičuje in prosi za razumevanje.

Milan Čadež ima tudi poslansko pisarno. Za tovrstna vprašanja je dosegljiv ob ponedeljkih v poslanski pisarni in na mobilni številki.

M. B.

Kdaj in kako do župana?

torek	15.–17. ure	po telefonu: 031/847-961
sreda	13.–14. ure	po telefonu: 080-13-51
sreda	14.–17. ure	na sedežu občine

Kdaj in kako do poslanca?

ponedeljek	ves dan	po telefonu: 031/847-961
ponedeljek	13.–15. ure	v poslanski pisarni, po predhodni najavi na telefon

Za investicije letos 63 odstotkov sredstev

Občinski svet je na decembrski seji sprejel proračun za leto 2010, s katerim želi občina doseči nemoteno financiranje na vseh področjih, prednostno financiranje investicij, racionalno gospodarjenje z razpoložljivimi sredstvi in skladen razvoj občine na vseh področjih.

Višina proračuna, skupaj s šestimi krajevnimi skupnostmi in režijskim obratom, znaša 12.220.635 evrov. Za investicije in investicijske transfere je v letu 2010 namenjenih 7.610.577 evrov oziroma 63 odstotkov proračuna.

Branka Srša

Proračun občine Gorenja vas - Poljane za leto 2010

področje porabe	znesek v €	delež v %
javna uprava	1.614.625	13,21
obramba, javni red in varnost	102.148	0,84
gospodarske dejavnosti	3.260.777	26,68
varstvo okolja	1.809.533	14,81
stanovanjska dejavnost in prostorski razvoj	1.008.625	8,25
zdravstvo	25.700	0,21
rekreacija, kultura, dejavnosti neprofitnih organizacij, združenj in društev	1.600.767	13,10
izobraževanje	2.356.393	19,28
socialna varnost	442.067	3,62
skupaj	12.220.635	100,00

Vir: Občina Gorenja vas - Poljane

Večje investicije v letu 2010

investicija	vrednost v €
izgradnja cestne infrastrukture	1.231.738
odvajanje in čiščenje odpadnih voda v porečju Sore	1.121.818
gradnja odprtega širokopasovnega omrežja	845.859
novogradnje, obnove in nakup opreme za šole in vrtce	633.148
izgradnja kanalizacije in ČN v Javorjah	609.374
ureditev vrtca v Lučinah in dodatnih prostorov v Gorenji vasi	490.500
dokončanje gospodarske cone v Dobju	490.000
gradnja vodovodov po občini	483.868
ureditev vaškega središča v Gorenji vasi	319.029
gradnja kanalizacije po občini	269.907
obnove kulturnih objektov	203.715
nadaljevanje gospodarske cone v Todražu	168.700
komunalno opremljanje sosesk v Vršajnu in Dobenski Ameriki	59.200
nadaljevanje raziskav vrelca za toplice v dolini Kopačnice	140.000

Vir: Občina Gorenja vas - Poljane

Pristojbine

Graditelji bodo plačevali komunalni prispevek

Naša občina je bila ena zadnjih v Sloveniji, kjer novograditeljem ni bilo treba plačevati komunalnega prispevka. Z januarjem se je to spremenilo.

Vsi, ki so v zadnjih dveh letih gradili hiše – razen tisti v Dobenski Ameriki in Vršajnu –, so privarčevali nekaj tisoč evrov. Ni jim namreč bilo treba plačati komunalnega prispevka, ki ga sicer velika večina drugih občin pozna že dalj časa. Tako zbrana sredstva so namreč pomemben vir za gradnjo komunalne opreme. Kako to, da se je naša občina za zaračunavanje odločila šele zdaj, smo vprašali Kristino Knific, ki je na občini višja svetovalka za okolje in infrastrukturo. »Z izjemo območja Dobenske Amerike in Vršajna smo v občini v preteklosti zaračunavali le priključnine. Zaradi spremembe zakonodaje v letu 2008 priključnine za priklop na kanalizacijo oziroma vodovod niso bile več ustrezne, zato smo jih morali ukiniti. Takrat smo pričeli postopek za pripravo potrebne dokumentacije za uvedbo komunalnega prispevka za celotno občino.« Po vseh uskladitvah sta bila odlok in program komunalnega opremljanja sprejeta decembra 2009, v veljavo pa sta stopila sredi januarja letos.

V drugo odlok potrjen

Uvedbi prispevka je sprva nasprotovala večina občinskih svetnikov. Kot glavni razlog proti so navajali dejstvo, da so domačini sami gradili vodovodno omrežje oziroma vlagali v izgradnjo lastna sredstva, zato bi bilo prav, da so do brezplačnega priklopa upravičeni tudi njihovi potomci. Kaj pa, ko se za gradnjo stanovanjske hiše v občini odloči nekdo od drugod? Knificeva je pojasnila, da so pri

pripravi odloka in programa morali upoštevati veljavno zakonodajo, po kateri oprostitev plačila za stanovanjske objekte ni možna, medtem ko je razlikovanje med domačini in priseljenimi prebivalci v nasprotju z ustavo. Predlog občinske uprave je zato bil, da se v odloku določi olajšava za nestanovanjske kmetijske objekte, kar je pomembno za ohranjanje življenja na podeželju. 40-odstotno oprostitev plačila za odmerjeni komunalni prispevek tako pripada zavezancem s statusom kmeta. Do znižanja prispevka so upravičeni v primeru gradnje ali že zgrajene nestanovanjske kmetijske stavbe, ki jo uporabljajo za lastne potrebe in ne za pridobivanje pomembnejših prihodkov iz naslova kmetijske dejavnosti.

Znižanja in oprostitve

Kako pa bodo komunalni prispevek zaračunavali drugim investitorjem? Tistim, ki bodo k obstoječim stavbam zidali prizidke ali kako drugače spreminjali neto tlorisno površino objekta, bodo prispevek obračunali na podlagi razlike med komunalnim prispevkom za predvideno stanje in obstoječe stanje. V primeru gradnje novega objekta na obstoječi parceli objekta ali njenem delu, bodo pri izračunu upoštevali že poravnane obveznosti iz naslova komunalnega prispevka, vendar bo investitor v primeru dvoma moral to dokazati. Prav tako bodo na občini upoštevali že plačane obveznosti, če se bo investitor odločil za gradnjo novega objekta na mestu prej odstranjenega obstoječega objekta.

Kaj je komunalni prispevek?

Komunalni prispevek je plačilo dela stroškov obstoječe komunalne opremljenosti zemljišč z lokalno infrastrukturo. Komunalni prispevek je namenski prihodek in se bo uporabljal za komunalno opremo. S plačilom prispevka se zavezanec glede na obstoječo komunalno opremljenost omogoči priključitev na komunalno infrastrukturo, ne zajema pa stroškov izvedbe priključkov od objekta do lokalne komunalne infrastrukture. Komunalni prispevek se odmeri z odločbo, ki jo morajo na občini izdati v 30 dneh po oddaji vloge. Na odločbo je možna pritožba, o kateri odloča župan.

Seveda bo tudi v tem primeru investitor moral v primeru dvoma dokazati komunalno opremljenost odstranjenega objekta. V primeru legalizacije obstoječega objekta pa velja, da je plačilo komunalnega prispevka enako kot za novogradnjo.

Kolikšne bodo cene?

Kot je pojasnila Knificeva, bo višina komunalnega prispevka odvisna od velikosti parcele, neto tlorisne površine objekta, namembnosti objekta in opremljenosti območja s komunalno infrastrukturo. Tako bo na primer novograditelj za 150 kvadratnih metrov veliko neto tlorisno površino objekta na 400 kvadratnih metrih gradbene parcele plačal na območju, ki je komunalno opremljeno z asfaltirano cesto in odvozom odpadkov, približno 2950 evrov. Na območju, kjer so javni vodovod, asfaltirana cesta in urejen odvoz odpadkov, bo komunalni prispevek znašal 4736 evrov, na območju z javnim vodovodom, asfaltirano cesto, odvozom odpadkov in kanalizacijo pa 6222 evrov.

Tina Dolenc

Občina Gorenja vas - Poljane
Poljanska cesta 87
4224 Gorenja vas
D. Š.: SI 63943026

Na podlagi 10. člena Zakona o športu (Uradni list RS, št. 22/98, 110/02-ZGO-1 in 15/03-ZOPA), Pravilnika o vrednotenju programov športa v Občini Gorenja vas - Poljane, ki se sofinancirajo iz proračunskih sredstev (Uradni list RS, št. 11/04), Programa športa v Občini Gorenja vas - Poljane za leto 2010 (sprejet na 19. redni seji občinskega sveta, 17. decembra 2009) in Odloka o proračunu Občine Gorenja vas - Poljane za leto 2010 (Uradni list RS, št. 108/09), objavljamo

JAVNI RAZPIS

za zbiranje predlogov za sofinanciranje izvajalcev predvidenih vsebin programov športa v občini Gorenja vas - Poljane za leto 2010

Naziv in sedež naročnika

Občina Gorenja vas - Poljane, Poljanska cesta 87, 4224 Gorenja vas, D.Š.T.: SI 63943026.

1. Naziv in sedež naročnika

Občina Gorenja vas - Poljane, Poljanska cesta 87, 4224 Gorenja vas, D.Š.T.: SI 63943026.

2. Pogoji sofinanciranja

Pravico do sofinanciranja športnih programov imajo nosilci in izvajalci športne dejavnosti, ki izpolnjujejo naslednje pogoje, navedene v Pravilniku o vrednotenju programov športa v Občini Gorenja vas - Poljane, ki se sofinancirajo iz proračunskih sredstev (Uradni list RS, št. 11/04):

- da so registrirani v skladu z Zakonom o društvih, oziroma da imajo organizacije v svoji dejavnosti registrirano športno dejavnost in s svojim dosedanjim delom izkazujejo pričakovano kakovost,
- da imajo sedež v Občini Gorenja vas - Poljane,
- da imajo društva urejeno evidenco o članstvu in dokumentacijo, kot to določa zakon o društvih,
- da imajo za določene športne programe zagotovljeno organizirano vadbo, v katero je vključenih odgovarjajoče število športnikov,
- da imajo zagotovljene materialne, kadrovske, organizacijske in prostorske pogoje za realizacijo načrtovanih športnih aktivnosti,
- da vsako leto redno dostavijo občinski upravi poročila o članstvu, realizaciji programov in doseženih rezultatih, načrtu aktivnosti za prihodnje leto.

Na razpisu lahko kandidirajo naslednji izvajalci športnih programov:

- športna društva in klubi,
- zveze športnih društev, ki jih ustanovijo športna društva za posamezna področja oziroma športne panoge,
- zavodi, gospodarske družbe, zasebniki in druge organizacije, ki so na podlagi zakonskih predpisov registrirane za opravljanje dejavnosti na področju športa,
- javni zavodi s področja športa, vzgoje in izobraževanja iz občine Gorenja vas - Poljane,
- ustanove, ki so ustanovljene za opravljanje dejavnosti v športu, so splošno koristne in neprofitne.

Športna društva in njihova združenja imajo pod enakimi pogoji prednost pred drugimi izvajalci programov športa.

3. Predmet javnega razpisa so naslednje vsebine programov športa:

I. Športna vzgoja otrok in mladine

- interesna športna vzgoja otrok in mladine
- športna vzgoja otrok in mladih, usmerjenih v kakovostni in vrhunski šport

II. Kakovostni šport

III. Športna rekreacija

IV. Šolanje in izpopolnjevanje strokovnih kadrov

V. Športne prireditve

VI. Delovanje športnih društev

Sofinancirajo se vsebine programov športa, ki so natančno navedene v Programu športa v Občini Gorenja vas - Poljane za leto 2010 (sprejet na 19. redni seji občinskega sveta, 17. decembra 2009).

4. Pogoji, merila, kriteriji in normativi, po katerih se izberejo izvajalci letnega programa športa v Občini Gorenja vas - Poljane za leto 2010, so za razpisane predvidene vsebine določeni v Programu športa v Občini Gorenja vas - Poljane za leto 2010 (sprejet na 19. redni seji občinskega sveta, dne 17. 12. 2009) in v Pravilniku o vrednotenju programov športa v Občini Gorenja vas - Poljane, ki se sofinancirajo iz proračunskih sredstev (Uradni list RS, št. 11/04).

5. Višina razpisanih sredstev, ki je na razpolago za sofinanciranje navedenih predvidenih vsebin programov športa, je 44.000 evrov, in sicer:

- I. Športna vzgoja otrok in mladine – 51 % sredstev oz. 22.440 evrov
- interesna športna vzgoja otrok in mladine (66 % – 14.810 evrov)

- športna vzgoja otrok in mladih, usmerjenih v kakovostni in vrhunski šport (34 % – 7.630 evrov)

II. Kakovostni šport – 10 % sredstev oz. 4.400 evrov

III. Športna rekreacija – 14 % sredstev oz. 6.160 evrov

IV. Šolanje in izpopolnjevanje strokovnih kadrov – 1,5 % sredstev oz. 660 evrov

V. Športne prireditve – 15,5 % sredstev oz. 6.820 evrov

VI. Delovanje športnih društev – 7 % sredstev oz. 3.080 evrov

VII. Rezerva – 1 % sredstev oz. 440 evrov

Delitev sredstev iz rezerve je opisana v Programu športa v Občini Gorenja vas - Poljane za leto 2010.

6. Obdobje za porabo dodeljenih sredstev

Dodeljena proračunska sredstva morajo biti porabljena v proračunskem letu 2010 v skladu s predpisi, ki določajo izvrševanje proračuna.

7. Razpisni rok

Rok za prijavo na javni razpis se zaključuje 23. februarja 2010.

8. Dokumentacija javnega razpisa vsebuje:

- Pravilnik o vrednotenju programov športa v Občini Gorenja vas - Poljane, ki se sofinancirajo iz proračunskih sredstev (Uradni list RS, št. 11/04),
- Program športa v Občini Gorenja vas - Poljane za leto 2010 (sprejet na 19. redni seji občinskega sveta, 17. februarja 2009),
- besedilo javnega razpisa,
- prijavi obrazec.

Razpisno dokumentacijo javnega razpisa lahko predlagatelji v razpisnem roku dvignejo na sedežu Občine Gorenja vas - Poljane ali na spletni strani <http://www.obcina-gvp.si>.

Vloge, ki ne bodo oddane na predpisanih obrazcih, ki so del razpisne dokumentacije, bodo izločene iz nadaljnega postopka.

9. Oddaja in dostava vlog

Vloga mora biti poslana ali dostavljena na naslov: Občina Gorenja vas - Poljane, Poljanska cesta 87, 4224 Gorenja vas, najkasneje do 23. februarja 2010 oziroma najpozneje ta dan oddana na pošti kot priporočena pošiljka. Predložena mora biti v zapečatenem ovitku, na prednji strani katerega mora biti napis »NE ODPRAJ – LPŠ 2010«. Na hrbtni strani ovitka mora biti označen polni naslov pošiljatelja. Oddaja vloge pomeni, da se predlagatelj strinja z vsemi pogoji javnega razpisa.

10. Postopek obravnavanja vlog

Komisija za šport bo odprla pravočasno prispele vloge in ugotovila, ali izpolnjujejo razpisne pogoje. Odpiranje vlog ne bo javno. Datum odpiranja vlog za dodelitev sredstev bo 25. februar 2010. Vloge, ki jih ne bo vložila upravičena oseba, ali vloge, ki ne bodo pravočasne, bodo izločene iz nadaljnega postopka.

Če komisija ugotovi, da vloga ne vsebuje vseh zahtevanih dokazil o izpolnjevanju pogojev, obvesti predlagatelja, ki jo mora v petih dneh dopolniti, sicer bo izločena kot nepopolna.

O izidu razpisa bodo prijavljeni kandidati obveščeni najkasneje v 30 dneh od datuma, ko se zaključijo razpisni rok.

Župan bo z izvajalci programov športa sklenil pogodbe o sofinanciranju izvedbe programov športa v občini v letu 2010.

11. Dodatne informacije

Informacije v zvezi z razpisom dobite na Občini Gorenja vas - Poljane pri Anji Hren, telefon: 04/51-83-104 ali anja.hren@obcina-gvp.si.

župan
Milan Čadež

Okna bodo izdelovali le v Gorenji vasi

Predsednik upravnega odbora Jelovice Gregor Benčina in župan Milan Čadež sta podpisala dogovor o sodelovanju, ki predstavlja temelj za začetek projekta koncentracije proizvodnje oken na eni lokaciji – v Gorenji vasi.

Jelovica je svojo tržno nišo na konkurenčnem trgu poiskala v razvoju okenskega programa s poudarkom na energetski varčnosti, za kar so prejeli tudi nagrado Evropska zvezda, s katero se lahko pohvali le malo podjetij. Novemu programu bodo morali prilagoditi tudi proizvodnjo. Že dalj časa so se tako po besedah Benčine prizadevali zagotoviti pogoje za koncentracijo proizvodnje oken na eni lokaciji, saj imajo zdaj proizvodnjo klasičnih oken v Gorenji vasi, v Škofji Loki pa izdelujejo okna posebnih oblik.

Ločena proizvodnja povzroča visoke operativne in logistične stroške, zato so se odločili za odkup ustreznega zemljišča na lokaciji ob današnjem obratu v Gorenji vasi (nekdanja Alpina), postavitev novih proizvodnih prostorov, postavitev kotlovnice na biomaso in posodobitev proizvodne opreme. »Investicija bo velika, in še posebej v teh časih so takšne odločitve zelo težke, a gre za odločitve dolgoročnega pomena. Ocenjena vrednost celotnega projekta presega dva milijona evrov in bo po planu izvedena v štirih fazah. Ob zaključku projekta – kdaj bo to, v Jelovici niso povedali – se bodo proizvodne površine v Gorenji vasi razprostirale na več kot 10.000 kvadratnih metrih. V treh izmenah pa bo na sodobni opremi ob manjših operativnih stroških možno proizvesti dvakrat več oken kot danes,« je pojasnil Benčina.

Novih delovnih mest za zdaj ne bo

Koncentracija proizvodnje po načrtih ne bo vplivala na število zaposlenih v skupini Jelovica, kjer ima zdaj delo 350 ljudi. Se bo pa zaradi selitve iz loškega obrata za 50 odstotkov povečalo število zaposlenih v tovarni v Gorenji vasi. Kaj pa bodo uredili na lokaciji v Škofji Loki? Benčina je

odgovoril, da bodo tam poleg upravno-prodajnih služb in primarne proizvodnje razvijali tudi logistični center, prek katerega bodo centralizirano oskrbovali kupce tako v Sloveniji kot tudi v preostalih 23 državah, kjer so prisotni.

Za komentar selitve proizvodnje smo prosili tudi župana Milana Čadeža. Ta je dejal, da na občini Gorenja vas - Poljane zasledujejo en glavni cilj – ohraniti obstoječa delovna mesta v tem podjetju. »Zavedati se moramo, da je lastništvo Jelovice zdaj v zasebnih rokah in mi smo lahko ponudili za pozitiven razplet »samo« sosednje zemljišče in veliko razumevanja do aktualnih razmer. Poleg tega je znano, da v občini primanjkuje delovnih mest, saj se skoraj polovica delovno aktivnega prebivalstva vozi na delo iz občine in ta trend želimo vsaj ohraniti,« je še pripomnil.

Jelovica bo obrat širila na zemljišče nekdanjega čevljarskega obrata Alpine in slišati je bilo očitke, da je cena zemljišča prenizka. Čadež je te očitke zavrnil in dejal, da je cena zemljišča določena z uradno cenitvijo sodno zapriseženega cenilca in je primerljiva prodajnim cenam za druge poslovne površine, ki jih je občina že prodajala.

Letošnje leto bo še zahtevnejše od lanskega

Zaključek leta je tudi čas za oceno poslovanja in postavljanje novih ciljev. Na vprašanje o tem je Benčina odgovoril, da je bilo leto 2009 za skupino Jelovica izredno zahtevno in polno sprememb ter prilagajanj spremenjenim okoliščinam, saj so se preoblikovali v skupino. Zato tudi rezultati niso neposredno primerljivi s predhodnim obdobjem. Ocenjujejo pa, da bo skupni obseg poslovanja približno deset odstotkov nižji kot v letu 2008, zaradi vseh sprememb v družbi, ki bodo dolgoročno imele pozitiven vpliv, pa bo v primerjavi s preteklim obdobjem nekoliko nižji tudi poslovni rezultat. »Ob vse večji plačilni nedisciplini velikih kupcev, zaradi česar smo v letu 2009 izgubili precej denarja, pa ne smemo zanemariti dejstva, da smo lani povečali prihodke in dodano vrednost na zaposlenega, kar je za nas ključni podatek o poslovanju,« je še pojasnil.

Leto 2010 bo za podjetja, ki so povezana s panogo gradbeništva, še zahtevnejše kot minulo leto. Zato bodo njihovi glavni cilji povezani z zaključkom druge faze investicijskih vlaganj, s povečevanjem dodane vrednosti na zaposlenega, z inovacijami in razvojem energetske varčnih izdelkov. Veliko pozornosti bodo namenili tudi razvoju celovitih rešitev in storitev, razvoju lastne maloprodajne mreže po celi Sloveniji in povečanju zadovoljstva zaposlenih.

Tina Dolenc

Žensko podjetništvo: Kaj nas uničuje in kaj zdravi

To je naslov predavanja, na katerem bo Sana Lončar pojasnila, kaj vse se skriva v izdelkih, ki jih ponujajo trgovine, na kaj je treba biti pozoren pri izbiri, kako ločiti med informacijami in zavajanjem ter kako vse večje težave z zdravjem reševati na naraven način. Po končanem predavanju bo potekala delavnica, na kateri bo predavateljica odgovarjala tudi na konkretna vprašanja, kako prepoznati naravne izdelke, udeležence pa lahko s seboj prinesejo izdelke (hrano, ličila, čistila, prehranska dopolnila), za katere bi rade izvedele, kaj vsebujejo.

Sanja Lončar je vodja projekta Skupaj za zdrave človeka in narave, novinarka, raziskovalka in soavtorica knjig Resnice in zmote o kandidi, Resnice in zmote o osteoporozi in Kako zmanjšati porabo antibiotikov. Brezplačne delavnice, ki bo potekala 10. marca 2010 od 13. ure v veliki sejni sobi UE Škofja Loka (Poljanska cesta 2), se lahko udeležijo vse podjetnice in druge poslovne ženske z željo po novih znanjih in napotkih za zdravo življenje. Prijave sprejemajo do 5. marca oziroma do zasedbe prostih mest, na naslov Razvojna agencija Sora, Spodnji trg 2, 4220 Škofja Loka, po telefonu 50 60 223 ali na elektronski naslov: julija.primozic@ra-sora.si.

T. D.

Naslednja številka Podblegaških novic bo izšla 19. februarja. Vaše prispevke pričakujemo najkasneje do 5. februarja po elektronski pošti: podblegaske_novice@yahoo.com ali na naslov: Uredništvo Podblegaških novic, Poljanska cesta 87, 4224 Gorenja vas. Na ista naslova lahko pošiljate tudi sezname prireditev, ki jih organizirate. Prispevkov, ki jih bomo prejeli po tem datumu, ne bo mogoče objaviti!

Pojasnilo

V prejšnji številki Podblegaških novic smo v poročilo o delu KS Javorje za leto 2009 narobe interpretirali predsednika tamkajšnje krajevne skupnosti, ko je govoril o urejanju centra Javorij. »Projekt bo vključeval tudi izvedbo javne razsvetljave centra vasi, parkirišča pod šolo in drevoreda proti cerkvi, vključno s cerkvijo«, je ponovno pojasnil Bogataj, kar ne pomeni, da bodo zgradili parkirišče pod šolo in zasadili drevored proti cerkvi. Omenjeno parkirišče je bilo namreč zgrajeno že konec osemdesetih prejšnjega stoletja, drevored divjih kostanjev proti cerkvi pa obstaja že več stoletij.

V poročilu o delu KS Trebija pa smo pomotoma navedli, da je občina soinvestitor pri izdelavi širokopasovnega omrežja. Občina je sama investitor tega projekta, so sporočili iz KS Trebija. Vsem se za napaki opravičujemo.

Uredništvo

Prostovoljci bodo pregnali osamljenost starostnikov

Preprečimo osamljenost je projekt, s katerim želijo starejšim pomagati pri premagovanju osamljenosti. Zaradi hitrega tempa življenja imajo mladi čedalje manj časa za obiske in druženje s starejšimi, kar še posebej občutijo tisti v oddaljenih podeželskih krajih in gibalno ovirani. Zato so se povezali Razvojna agencija Sora, Center za socialno delo Škofja Loka in Društvo upokojencev Škofja Loka, ki se tega problema dobro zavedajo. Za projekt jim je uspelo pridobiti nepovratna evropska sredstva, finančno pa sta ga podprli tudi občini Škofja Loka in Gorenja vas - Poljane.

Če poznate koga, ki je osamljen in živi na škofoškem podeželju ter bi bil pripravljen sprejeti obisk prostovoljca, da bi skupaj odšla na krajši sprehod, zaigrala staro družabno igro, zapela ljudsko pesem, prebrala najnovejšo novico ali dobro knjigo, lahko pa samo poklepeta in stkala novo prijateljsko vez, pokličite katerega izmed nosilcev projekta. Na Centru za socialno delo je to Marija Demšar (04/51-70-105), pri Društvu upokojencev Škofja Loka Miro Duić (04/51-20-664) in na Razvojni agenciji Sora Julija Primožič (04/50-60-223). Druženje prostovoljca s starostnikom bo zaradi podpore Evropske unije brezplačno.

Na omenjene telefonske številke pa lahko pokličejo tudi tisti, ki bi želeli postati prostovoljci. Te bodo najprej ustrezno usposobili, nato pa bodo na domovih obiskovali starejše ljudi.

T. D.

ŠENT

Vabljeni v skupino za samopomoč

Dnevni center Šent Škofja Loka bo februarja začel s skupino za samopomoč, namenjeno svojcem oseb s težavami v duševnem zdravju. Z vključitvijo v skupino bodo svojci dobili spodbudo za učenje, izražanje svojih potreb, čustev in dilem.

Da je skupina zasnovana po metodi samopomoči, kar pomeni, da nudi vsem svojcem varen prostor za pogovor, izmenjavo izkušenj in načinov soočenja z določenimi situacijami, je povedala vodja dnevnega centra Šent Škofja Loka Monika Žust. »V skupini se svojci lahko srečajo z drugimi svojci, ki jih pestijo podobne stiske, izrazijo svoje dileme, strahove, vprašanja, dobijo podporo in tudi nove ideje, kako živeti ob nekom s težavami v duševnem zdravju, kako biti v oporo, kako poteka proces okrevanja, kako poteka hospitalizacija. V pogovorih s svojci bomo dali prostor temam, ki jih bodo izpostavili sami,« je še poudarila Žustova. Njeno mnenje je, da tudi svojci oseb, ki imajo hude in dolgotrajne težave v duševnem zdravju, potrebujejo strokovno podporo. Težave družinskega člana, ki trpi zaradi duševne motnje, se praviloma dotaknejo tudi ostalih članov družine. Prav svojci namreč lahko vplivajo na izboljšanje okrevanja oseb z motnjami v duševnem zdravju, saj se ti po končanem zdravljenju najpogosteje vračajo k svojcem in se zanašajo na njihovo pomoč. To pa je za večino domačih prevelika obremenitev, ki ji sami velikokrat niso kos.

Skupina se bo prvič sestala 1. februarja ob 15.30, nato pa redno ob isti uri vsak prvi ponedeljek v mesecu v dnevnem centru Šent na Mestnem trgu 38 v Škofji Loki. Vabijo vse, ki želijo narediti nekaj zase in za druge. Za dodatne informacije je Monika Žust dosegljiva na telefonski številki 04/51-83-730.

T. D.

Zdravstvo

Imamo še tretjo koncesijo za družinskega zdravnika

Z novim letom je koncesijo za opravljanje zdravniške dejavnosti prejel tudi zdravnik Janez Koprivec, ki je prej deloval v ambulantni dr. Nadje Šubic. V Gorenji vasi tako zdaj delujejo trije družinski zdravniki. Ker pa se pogosto uporablja tudi izraz splošni zdravnik, nas je zanimalo, kakšna je razlika med splošnim in družinskim zdravnikom.

Na spletni strani Združenja zdravnikov družinske medicine Slovenije je dr. Igor Švab pojasnil načela družinske medicine in splošno medicino opredelil kot zagotavljanje celovite zdravstvene oskrbe in stalno odgovornost za zdravje, ne glede na starost bolnika ali stanje, ki lahko začasno zahteva storitve specialista. Kot je še zapisal, se je izraz splošna medicina uveljavil v razvitem delu Evrope, zlasti v Veliki Britaniji, na Nizozemskem in Skandinaviji pa se pojavlja izraz družinska medicina. Izraz so si izmislili Američani in se je hitro uveljavil tudi v nekaterih evropskih državah. Švab družinsko medicino opredeljuje kot medicinsko specialnost, ki se ukvarja z načrtovanjem in zagotavljanjem celostnega in trajnega primarnega zdravstvenega varstva vsem članom družine, ne glede na starost in spol.

Za bolj praktično pojasnilo razlike smo vprašali dr. Janeza Koprivca. Ta pravi, da razlika v Sloveniji dejansko ni tako velika, kot je v besedah. Pred desetletjem so bili vsi zdravniki na primarnem nivoju splošni zdravniki, potem pa je Slovenija sledila državam, kjer že vrsto let delo na primarnem nivoju opravlja družinski zdravnik, torej zdravnik, ki skrbi za vse generacije, od najmlajših do najstarejših. »S poznavanjem družine, njenih 'genov', navad in drugih lastnosti je družinski zdravnik bolj pozoren na določene bolezni, ki se pogosteje pojavljajo v družinah in tako lahko ukrepa prej oziroma še preden se

Nov delovni čas dr. Koprivca

Urniki dela dr. Janeza Koprivca se je z novim letom nekoliko spremenili. Ob ponedeljkih, torkih in sredo dela dopoldne, ob četrtek popoldne, ob petkih pa izmenično. V času odsotnosti dr. Šubičeve oziroma dr. Perdanove se bo urnik nekoliko prilagodil, o čemer bodo pacienti seznanili na oglasnih prostorih, pozanimajo pa se lahko tudi na telefonski številki 04/518 06 04. Dr. Koprivec tudi sporoča, da še vpisuje nove paciente.

bolezen razvije,« pravi zdravnik in dodaja, da v Sloveniji delo družinskega zdravnika šele počasi dobiva pravo podobo. V mestih je delitev na družinskega zdravnika za odrasle osebe in pediatra, ki skrbi za otroke, še dokaj ostra, zunaj središč pa ne več toliko. V Gorenji vasi tako vsi trije zdravniki opravljajo delo družinskega zdravnika, pediatrija iz Škofje Loke pa opravlja preventivne preglede predšolskih in šolskih otrok.

Pa se izobraževanje za splošnega in družinskega zdravnika kaj razlikuje? »Že pred leti je program specializacije iz splošne medicine zamenjala specializacija iz družinske medicine, ki je glede na nov pristop do človeka nekoliko drugačna – gledano predvsem v njegovem osnovnem okolju, to je družini. V novem programu je več poudarka na otroku in težavah, vezanih na otroštvo, predvsem pa na družini kot bolnikovem osnovnem okolju, ki mu lahko nudi oporo, včasih pa je prav ta tudi vir patologije,« še ugotavlja Koprivec.

Tina Dolenc

Urejanje Gorenje vasi

Vaško središče bo dokončano spomladi

Vaško središče zraven poslovno-stanovanjskega objekta v Gorenji vasi je že skoraj dobilo končno podobo. Manjkajo le še fontana in otroška igrala.

Septembra začeta dela je krovni izvajalec Marmor Hotavlje skupaj s podizvajalci dokončal do konca leta 2009. Ko se bo vreme izboljšalo in se bodo temperature dvignile nad deset stopinj Celzija, bodo namestili še otroška

igrala in fontano z naslovom »Ljubezen v času murnčkov«, ki jo je oblikoval domači akademski kipar Metod Frlic. Fontana je narejena iz kamna s premerom pet metrov, visoka je 130 centimetrov, voda pa bo segala tudi do 2,5 metra

visoko. Na osrednjem tlakovanem trgu bo tudi devet parkirnih mest, v času prireditve pa je možno tam postaviti tudi manjši šotor. Proti Sori se v treh nivojih raztezajo trije platoji, kjer je prostor za lokalno tržnico in manjše prireditve. Investicija v ureditev gorenjevaškega trga je vredna 590.400 evrov, občina pa bo iz evropskega sklada za razvoj podeželja v okviru ukrepa Obnova in razvoj vasi prejela 249.000 evrov nepovratnih sredstev.

T. D.

Občani so zadovoljni z zimsko službo

Z letom 2008 se je izvajanje zimske službe za občinske ceste v vseh krajevnih skupnostih preneslo v pristojnost občine, s tem, da so KS prevzele operativno vodenje izvajanja službe. Tako imajo KS pristojnost, da operativno vodijo in nadzirajo izvajanje zimske službe, občina pa zagotovi finančna sredstva.

Za razliko od prejšnjih let, ko so KS pokrivalo stroške zimske službe iz svojih sredstev, je tak način plačevanja zimske službe za KS ugodnejši. Velikokrat se je zgodilo, da je ob dolgotrajni zimi sredstev zmanjkalo in KS je bila prisiljena porabiti tudi sredstva za letno vzdrževanje cest.

V zimski sezoni 2009/2010 je na področju celotne občine 27 izvajalcev zimske službe, s katerimi je podpisanih 34 pogodb. Ob sneženju morajo zagotoviti prevoznost na 380 kilometrih občinskih cest. Zimska služba se izvaja od 15. novembra do 15. marca po operativnem programu.

Ko sneži, je najprej potrebno zagotoviti prevoznost cest, nato se očistijo parkirišča in pločniki. Pluženje se prične, ko višina snega na cestah I. in II. prednostnega razreda (glavne ceste) še ne presega deset centimetrov. Posebna pozornost se posveča tudi poledici, za kar so si izvajalci že pred začetkom izvajanja del zagotovili potrebno sol in pesek za posipanje.

Posebno ob močnem sneženju je nemogoče vzpostaviti idealne razmere na vseh cestah istočasno, zato je potrebno nekaj strpnosti udeležencev v prometu, če ceste niso pravočasno splužene.

»Odkar se je pristojnost izvajanja zimske službe prenesla na občino, večjih pritožb ni. Ko nas pokličejo prebivalci občine, nam največkrat posredujejo mnenja, opozorila in predloge glede izvedbe zimske službe, dobimo pa tudi pohvale. Na občini smo zadovoljni z načinom izvajanja zimske službe, z odzivnostjo izvajalcev in izvedbo del,« pojasnjuje višji svetovalec za komunalno infrastrukturo Franci Jeraj.

Kako so z izvajanjem zimske službe zadovoljni občani, pa smo preverili v dveh krajevnih skupnostih, in sicer v Lučinah in na Sovodnju. Oba predsednika KS, Stanislav Bizovičar in Stanko Bajt, sta povedala, da so ljudje zadovoljni z zimsko službo in da ni pritožb. Upajo, da bo tako tudi ostalo.

Na spletni strani občine v rubriki Komunala in GJS – zimska služba, je na voljo tabela vseh 27 izvajalcev zimske službe, navedene pa so tudi ceste oz. območja, za katera so pristojni, da jih splužijo. Če imate v zvezi s tem dodatna vprašanja, menja ali pritožbe, se lahko obrnete na kontakte osebe.

Lidija Razložnik

Odpadki

Še vedno ni jasno, kje bo center

Odpadki ostajajo aktualna in vroča tema na Gorenjskem, saj se županom gorenjskih občin decembra še vedno ni uspelo dogovoriti, v kateri občini oziroma kje bo regijski center za odpadke (CERO).

V sklopu regijskega centra naj bi se uredilo sortiranje in mehanska biološka obdelava komunalnih odpadkov pred odlaganjem. Predvidena lokacija v Tenetišah, kjer je bila proti deponiji zelo aktivna civilna iniciativa, je bila julija 2009 zaprta. Komunala Kranj na Agencijo RS za okolje namreč ni vložila prošnje za nadaljnje odlaganje, zato za zdaj ni pričakovati njenega ponovnega odprtja. Za postavitev objekta za mehansko biološko obdelavo je predvidena lokacija na Polici pri Kranju, vendar temu tudi tam nasprotujejo okoliški prebivalci. Druga lokacija je na Mali Mežakli. Združenje občin CERO bo moralo z odločitvijo pohiteti, saj v nasprotnem primeru ne bo več možno koristiti sredstev iz kohezijskega sklada. Ta pa so še kako dobrodošla, saj je vrednost projekta ureditve deponije ocenjena na 23 milijonov evrov.

Ravnanje s komunalnimi odpadki je izključno v pristojnosti občine in ne države, prav tako je lokacija odlagališča v pristojnosti občine. Njena je tudi odločitev, kam bo odlagala odpadke v primeru, da dogovora ne bo. Težav z odlagan-

jem na drugih odlagališčih predvidoma ne bo, saj to pomeni, da bodo ostala odlagališča svoje zmogljivosti izkoristila še bolj optimalno. Občina Gorenja vas - Poljane ostanek komunalnih odpadkov za zdaj še vozi na odlagališče v Logatec. Zavedati pa se je treba, da bo odvažanje na bolj oddaljene lokacije bistveno dražje.

Cena odlaganja se namreč določa na podlagi transportnih stroškov in stroškov za odlaganje. Zato je za vse občane tudi s tega vidika izjemno pomembno dosledno ločevanje različnih vrst odpadkov in kompostiranje. V nasprotnem primeru bodo zneski za komunalne storitve na položnicah zrastle v višave. Začetki so dobri, treba pa se bo še bolj potruditi. Po vladnem program naj bi namreč v Sloveniji snovno predelali do 60 odstotkov komunalnih odpadkov, a jih še vedno 85

odstotkov odložimo na deponije, med katerimi so nekatere tudi pol legalne in neustrezne.

Za Gorenjsko bo torej odločilen dogovor med gorenjskimi župani glede lokacije odlagališča, za nas pa tudi usoda odlagališča Logatec. Koliko bomo plačevali za odvoz odpadkov, pa je odvisno tudi od nas, ustvarjalcev, zbiralcev in ločevalcev odpadkov, česar se premalo zavedamo. Da nas le ne bi izučile šele položnice.

Tadeja Šubic

Sortiranje odpadkov v zbirnem centru Vrhnika.

Posebej odlagamo tudi nagrobne sveče

Od 1. januarja morajo upravljavci pokopališč, izvajalci javnih služb, pridobitelji in uvozniki ter zbiralci začeti izpolnjevati obveznosti v zvezi z ravnanjem z odpadnimi nagrobnimi svečami. Spremembe, ki jih prinaša uredba, bodo v naši občini vplivale predvsem na ravnanje obiskovalcev pokopališč, upravljavcev pokopališč in na izvajalca gospodarske službe.

Navadne odpadne sveče so izdelane iz PVC.

Upravljavec pokopališča mora zagotoviti, da se odpadne nagrobne sveče zbirajo ločeno, in sicer v zabojnikih, na katerih je napis: Samo za odpadne nagrobne sveče. Nato se začasno skladiščijo na pokopališču kot posebna frakcija odpadkov, kasneje pa se odpeljejo na občinsko zbirališče, kjer jih prevzmeta družbi za ravnanje z odpadnimi svečami.

Za odlaganje sveč v ustrezen zabojnik moramo poskrbeti uporabniki pokopališča in pri tem upoštevati navodila za ločeno zbiranje. Drugačno ravnanje bi povečalo stroške za ravnanje z odpadki na pokopališču, kar bi se nenazadnje odrazilo tudi v ceni grobarine.

Pri ločenem zbiranju odpadnih sveč mora upravljavec zagotoviti, da se odpadne nagrobne sveče ne bodo mešale z drugimi odpadki. V naši občini smo to izvedli z namestitvijo novih 360-litrskih zabojnikov. Označili smo jih z napisom Samo za odpadne nagrobne sveče. Vanje lahko odlagamo le sveče s pokopališč, in sicer ne glede na material, iz katerega so izdelane, vključno s pokrovčkom. Preostale odpadke ustrezno razvrstimo v druge zabojnike.

Opadnih nagrobnih sveč ne odlagamo več v zabojnik za ostanek komunalnih odpadkov.

Po podatkih Carinske uprave RS je na slovenski trg letno danih 10 tisoč ton oziroma 25 milijonov nagrobnih sveč, kar uvršča Slovence v sam vrh porabe.

Sveče kupujemo premišljeno

V skladu z uredbo o ravnanju z odpadki ima preprečevanje nastajanja odpadkov prednost pred obdelavo in odlaganjem. V ta okvir sodi poleg zmanjševanja količine odpadkov tudi zmanjšanje koncentracije nevarnih snovi v odpadkih. Na to vplivajo predvsem materiali, iz katerih so izdelane sveče. Običajne sveče so izdelane iz PVC materiala, ki ga ni mogoče reciklirati. Posamezniki lahko največ storimo, če zmanjšamo porabo sveč in kupujemo tiste, ki imajo ohišje iz stekla, porcelana ali iz polipropilena. Pri njih lahko zamenjamo le vložek s parafinom. Te materiale je mogoče tudi reciklirati.

Kristina Knific

Novi zabojniki za zbiranje odpadnih sveč

Sončne spre

Človek je s svojo dejavnostjo spremenil zemeljsko atmosfero, ta se segreva, učinek tople grede se veča, veča se ozonska luknja in povečuje se UV sevanje, ki je škodljivo. Podnebje se spreminja, topijo se ledeniki, spreminjajo se morski tokovi, zaloge pitne vode se manjšajo, širijo se puščave, ekstremni vremenski pojavi so pogostejši, pogoji kmetovanja se zaostrejujejo, posledično se veča tudi lakota v nerazvitem svetu in socialni nemiri. Prihaja do intenzivnega izumiranja vrst živih bitij, ki se na tako hitre spremembe v okolju ne morejo prilagoditi.

Sežig fosilnih goriv veča deleže ogljikovega dioksida (CO_2) in dušikovega oksida (NO) v atmosferi, intenzivno kmetijstvo in živinoreja ter tudi smetišča ustvarjajo večji delež metana (CH_4), industrijski toplotni procesi pa vsebnost freonov CFC v atmosferi. To so glavni toplogredni plini. Toplotno sevanje na zemeljski površini ne more prodreti plinskega plašča in sevati v vesolje, ampak se vrača nazaj na površino. Nastala je ozonska luknja oz. pomanjkanje plina ozona O_3 v višjih plasteh atmosfere, zato škodljivo UV sevanje v znatno večji meri predre plinski plašč in doseže površino ter škodljivo vpliva na živa bitja.

Obnovljivi viri energije

Zgoraj naštetim pojavom bi se izognili ali pa jih vsaj močno omilili z uporabo obnovljivih virov energije. Obnovljivi viri energije so tiste oblike energije, ki so v naravi stalno prisotne, ne glede na človekovo dejavnost. Energija sončnega sevanja (1) in posledično energija tekočih rek, energija vetra, kemična energija produktov fotosinteze, energija toplote zemeljske sredice (2), energija biobio morij (3). Te energije je dovolj za vse človekove potrebe, in če bi jo človek uspel izkoristiti oz. zajeti, bi se lahko odpovedal fosilnim gorivom (nafta, zemeljski plin, premog). Seveda pa je potrebno zagotoviti pogoje za takšno izkoriščanje energije, glavni pogoj je seveda cena tako pridobljene kWh v primerjavi z ostalimi fosilnimi viri. Vsak korak, ki pelje v to smer, je dobrodošel, bodisi da ga storimo posamezniki ali združenja, organizacije ali geopolitične skupnosti. Kako težki in počasni so koraki v tej smeri, povedo tudi rezultati težko pričakovane in ravnokar končane Kopenhavnske konference o zmanjšanju vplivov na okolje. Konferenca ni dala konkretnih rezultatov.

V naših geografskih razmerah za ogrevanje stavb in sanitarne vode porabimo približno polovico vse proizvedene in porabljene energije. Ostalo odpade na transport, industrijo in ostalo. Zato ravno pri ogrevanju prostorov in ogrevanju vode lahko hitro in z manjšimi finančnimi vložki marsikaj spremenimo.

Če v nadaljevanju pogledamo samo gretje sanitarne vode, v povprečju 4-članska družina letno porabi energijo, ki jo vsebuje 300 litrov kurilnega olja. Vsak liter olja prispeva v ozračje

Sprejemnike lahko izdelate tudi sami

2,9 kg CO₂. Z uporabo sprejemnikov sončne energije bi prihranili vsaj polovico te količine kurilnega olja.

Kjotski protokol in Kopenhavnska okoljska konferenca sta poskusa, kako vplivati na največje onesnaževalce, da spremenijo svoje tehnologije tako, da se bodo škodljivi vplivi na okolje pričeli zmanjševati.

Sončno sevanje predstavlja širok spekter elektromagnetnega sevanja, ki je posledica stalnega procesa termoneuklearnih sončevih reakcij. Energijski tok, ki pade na en kvadratni meter v povprečni oddaljenosti Zemlje od Sonca, znaša 1367 W/m² in se imenuje sončna konstanta. Ko ta energijski tok zadene zemeljsko atmosfero, se deloma odbije od nje nazaj v vesolje, deloma ogreva višje plasti ozračja, del, ki prispe do zemeljskega površja, je zato znatno manjši in v vedrem vremenu poleti v naših krajih znaša 4 do 5 kWh/m² na dan, v zimskih mesecih pa samo desetino maksimalnega poletnega. Odvisno seveda od vremena in od lokacije.

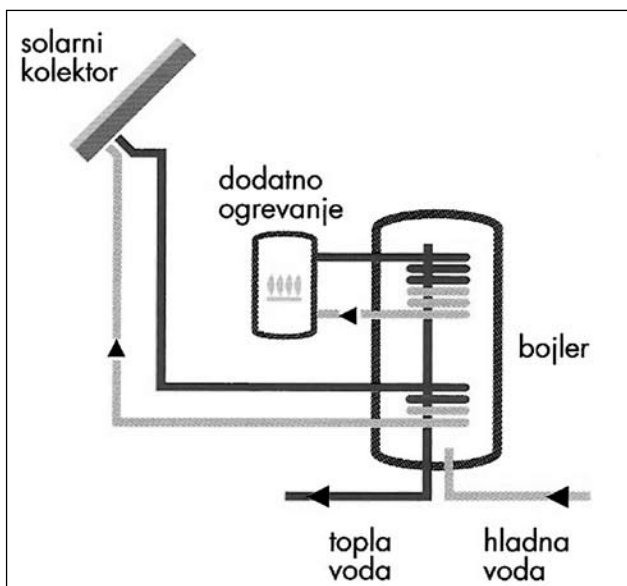
Tehnologije, ki so danes na voljo in cenovno najbolj dostopne, sončno sevanje spreminjajo neposredno v toploto ali v električno napetost.

Prvo so t. i. sprejemniki sončne energije (tudi solarni kolektorji) za gretje sanitarne vode in izjemoma za gretje naših domov. O teh bo govora v projektu, ki se bo izvajal od januarja do avgusta 2010.

Drugo pa so t. i. fotonapetostni ali fotovoltaični paneli, ki jih tvori več povezanih foto celic. Več panelov z ustrezno regulacijo tvori fotovoltaično malo elektrarno. O teh bomo govorili ob drugi priložnosti.

Sprejemniki sončne energije za ogrevanje vode delujejo po fizikalnem zakonu, da se toplota s telesa na telo prenaša tudi s sevanjem. Pri tem je količina prenesene toplote odvisna od gostote sevalnega toka (razdalja od izvora), od barve sprejemnika (črno telo se hitro in močnejše segreje od svetlega) in od snovi sprejemnika (kovinska telesa, npr. baker, zlato se v splošnem močnejše segrejejo na višjo temperaturo).

Najbolj sta razširjena dva osnovna tipa sprejemnikov sončne energije (SSE) za gretje vode. Enostavni ali ravni SSE so že dalj časa v uporabi, so cenejši, imajo slabše izkoristke. Toplotni sprejemnik predaja toploto toplotnemu prenosniku, ki ogreva zalogovnik ali hranilnik tople vode. Večkrat zavita bakrena cev je spajkana na bakreno pločevino, pobarvano s posebno barvo, ki poveča vpojnost sončnega sevanja. Navzdol je pločevina dobro toplotno izolirana, navzgor pa pokrita s kaljenim steklom in seveda je vse zatesnjeno proti vodi. To je bistvo SSE. Po bakreni cevi kroži tekočina – toplotni prenosnik, ki toploto iz SSE transportira do hranilnika toplote oz. tople sanitarne vode – boilerja. Ravni so primerni zlasti za oskrbovanje poletnih kopališč s toplo vodo,

Bivalenten način gretja sanitarne vode s sprejemnikom sončne energije ali z drugim virom gretja, npr. prek kotla za centralno ogrevanje, z dodatnim plinskim ogrevanjem.

za ogrevanje zunanjih bazenov; kadar največ toplote potrebujemo ravno v toplih mesecih.

Vakuumske SSE, imenovani tudi heat pipe ali grelni cevi so novejši, učinkovitejši in dražji, delujejo z boljšim izkoristkom. Ti v svojem bistvu delujejo enako kot prvi, le da so zgrajeni bolj zapleteno in zlasti zmanjšujejo transmisijske toplotne izgube sprejemnika toplotnega sevanja. Vsaka vakuumaska cev zase predstavlja SSE, sevanje vpija aluminijasta pločevina v vakuumski stekleni cevi, ki toploto predaja osrednji cevi, ki je napolnjena in zaprta s posebnim sredstvom za prenos toplote.

Temperatura se predaja preko kovinskega spoja med vrhom vakuumske cevi in kovinskim izmenjevalcem toplote, ki je potopljen v tekočem prenosnem mediju. Vakuumski so bolj primerni za gretje sanitarne vode izven kurilne sezone, za predgrevanje nizkotemperaturnega

sistema centralnega ogrevanja prostorov; kadar obstajajo potrebe po toploti skozi vse leto oz. tudi v hladnejših mesecih. Vakuumski kolektorji delujejo tudi pri difuzni svetlobi in tudi ob nizkih zunanjih temperaturah še omogočajo gretje sanitarne vode ali vsaj predgrevanje.

Da sistem pravilno in varno deluje, so obvezni deli še: ventili, odzračevalna pipa, črpalka, termostatsko tipalo, raztezna posoda, manometer, varnostni ventil, termometer, povezovalno cevje. Sistem zavarujemo proti zmrzovanju tako, da ga napolnimo s tekočino odporno na zmrzovanje. Vsi deli in komponente so na trgu dostopni.

Samogradnja sprejemnikov sončne energije

Ravni sprejemniki sončne energije so tehnološko enostavnejši in jih posamezniki lahko izdelamo tudi sami. S tem prihranimo denar in se

marsičesa sami naučimo, s tem tudi prispevamo k okoljski ozaveščenosti in sami tudi nekaj storimo v tej smeri. Za gretje vode povprečno porabi 4-članska družina letno 2000 do 3000 kWh energije letno (1 m³ drv = 2045 kWh, 100 l olja = 1000 kWh), najmanj polovico tega bi lahko pridelali v »kolektorjih«. Da ne bo nepotrebnih napak, nas bo pri delu vodil in nam pomagal strokovnjak Gradbenega inštituta Zavoda za raziskavo materialov in konstrukcij iz Ljubljane.

Zato so vsi zainteresirani ponovno vabljeni, da se vključijo v projekt Ujemimo sonce, vse informacije in prijave pa so možne na Razvojni agenciji Sora (04/50-60-225).

Lojze Filipič,
energetski svetovalec v Škofji Loki

Uredništvo ni posegalo v vsebino prispevka

Ujemite sonce s sončnimi sprejemniki

Da bi okrepili ozaveščenost o učinkoviti rabi energije in spodbudili izrabo obnovljivih virov energije, predvsem energije sonca, smo v januarju v sodelovanju z Radiem Sora in svetovalci na tem področju, pričeli z izvedbo projekta LEADER Ujemimo sonce, kjer bodo zainteresenti pod strokovnim mentorstvom in ob svetovalni podpori sami izdelovali sončne sprejemnike za ogrevanje sanitarne vode.

V okviru projekta, ki se bo sofinanciral iz sredstev občin na Škofjeloškem, sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in nacionalnih sredstev, bodo z namenom pridobivanja zainteresentov za sodelovanje v skupinah samograditeljev sončnih sprejemnikov objavljeni strokovni članki na temo izrabe sončne energije v lokalnih medijih, izvedena strokovna predavanja na temo prednosti in možnosti izrabe sončne energije v energetske

namene ter predstavitev postopka samogradnje z ogledi primerov samogradnje na terenu.

V času oblikovanja in delovanja skupin samograditeljev bo zainteresiranim nudeno svetovanje na energetskem forumu in v svetovalnih oddajah na Radiu Sora, v spodbudo novim samograditeljem pa bodo izdelane tudi fotografije o samogradnjah, ki se bodo izvedle v okviru projekta, organiziran bo tudi ogled teh samogradenj.

Za prijavo v skupine samograditeljev sončnih sprejemnikov pokličite na Razvojno agencijo Sora na telefonsko številko: 04/50-60-225 ali pišite na e-naslov: kristina.miklavcic@ra-sora.si.

V rubriki Prejeli smo je objavljen strokovni članek energetskega svetovalca Lojzeta Filipiča o pomenu in možnostih izrabe sončne energije.

Kristina Miklavčič

Javna razsvetljava v luči človekovega

Pred približno dvema mesecema sem se nepričakovano precej trdo soočil s temo javne razsvetljave, ki mi je sicer občasno dala misliti že prej. Včasih sem se namreč s kom zapletel v vročo debato o tem, ali je po ulicah v Hotovlji in Predmostu javna razsvetljava potrebna ali ne. Zadnje čase sem med vsakodnevno vožnjo v službo v Kranj začuden opazoval, kako dolgočasni visoki »kandelaber« postaja eden najbolj značilnih arhitekturnih elementov našega območja, po tem pa bomo zagotovo kmalu postali prepoznavni tudi v turističnih perspektivah. Tokrat pa je šok bil popoln. Izvedel sem, da so že v izdelavi načrti za rekonstrukcijo ceste z izgradnjo pločnikov in postavitvijo javne razsvetljave ne samo po hotoveljskih ulicah, ampak tudi po cesti ob Sori med Hotovljo in poljansko cerkvijo.

Ker takšni projekti lahko popolnoma spreminijo podobo kraja in to ne nujno na boljše, sem se odločil, da bi kazalo na to temo spodbuditi nekaj javne razprave. Kmalu sem spoznal, da sem se soočil z eno najbolj aktualnih tem današnjega časa, svetlobnim onesnaževanjem. S tem izrazom se označuje prekomerno osvetljevanje okolja zaradi umetnih virov svetlobe. Tema je za povrhu del širše teme varovanja okolja, za katero napovedujejo, da bo zaznamovala 21. stoletje. Kako težko je na tem področju kaj premakniti, pa ste imeli priložnost opazovati ob propadlem svetovnem podnebnem vrhu v Kopenhavnu. S svetlobnim onesnaževanjem se danes resno soočajo praktično po vsem razvitem svetu. Spletni iskalnik Google ob vpisu iskalnega niza »light pollution« (svetlobno onesnaževanje) vrne približno 20 milijonov zadetkov. V nekaterih zahodnih državah, pa tudi pri nas, občasno organizirajo dneve brez luči, ko poskušajo širši javnosti pokazati, kako zelo močan odtis človek s svetlobo pušča na okolju. Tudi v Podblegaških novicah je pred tremi leti na to temo že bil objavljen članek Danila Bevka, ki pa očitno ni pustil večjega vtisa. V zvezi s konkretnimi poljanskimi projekti sem se tudi sam lotil pisanja članka, ki je bil objavljen v decembrski številki lokalnega glasila Vaščan. Ker se problematike na splošno premalo zavedamo in ker se javna razsvetljava nezadržno širi vsepovsod, pa je nastal ta članek, ki naj bi dal misliti vsem prebivalcem občine, še posebej vsem odgovornim.

Problematičnost omenjenih projektov vidim predvsem v tem, da so načrtovani posegi povsem na meji tega, da bo od njih sploh kakšna korist, po drugi strani pa se bo z njimi povsem spremenil značaj tega dela Poljan. Razen na odseku od Hotovlje do mosta čez Soro, kjer se bo nekoliko zmanjšala sedanja ogroženost pešcev (ki prav tako ni pretirano velika), bo z vidika koristi šlo izključno za vprašanje zagotavljanja popolnega udobja. S posegom pa bo to področje izgubilo vaški značaj in posledično z odmikom od narave tudi glavno prednost, ki jo imajo takšna naselja pred predmestnimi naselji. Dodaten problem je dejstvo, da bo zaradi zakonskih predpisov težko poiskati

primerno oblikovane svetilke, ki ne bi popolnoma pokvarile videza tega območja, kot se je to že zgodilo v večjem delu doline, vključno s središčem Poljan.

Z dodajanjem vedno novih in novih svetil v prostor se s seštevkom svetlosti čedalje bolj oddaljujemo od naravnega stanja, dokler na koncu ne pristanemo v stalnem somraku. Ob razmišljanju o hitrem in zelo nekritičnem prodiranju javne razsvetljave v Poljansko dolino tako avtomatično dobim asociacijo na nočne vožnje po Padski nižini v severni Italiji, ki se jih spominjam predvsem po mučnem nabiranju kilometrov po neskončno dolgočasni pokrajini. Seveda je glavni vzrok, da gre za enolično ravninsko pokrajino, vseeno pa k ne posebej prijetnemu vtisu izdatno prispeva tudi dejstvo, da ta pokrajina spada med svetlobno najbolj onesnažene na svetu in se stotine kilometrov voziš po nekakšnem zlovesčem somraku. O tem, da bi ponoči videl kakšno zvezdo, razen nekaj najsvetlejših, lahko samo sanjaš. Kakšno nasprotje v primerjavi s čudovitimi nočnimi vožnjami po bistveno bolj naravno ohranjeni Avstriji! Kot zanimivost velja omeniti, da je umetno svetlobo iz Padske nižine, kakor tudi iz Zagreba in Reke, mogoče posneti tudi na našem nočnem nebu, saj takšna svetloba lahko prepotuje razdaljo do 400 kilometrov.

Svetloba ima za ljudi drugačno vrednost in jo drugače dojemamo kot npr. zvok, ki je sicer prav

99 odstotkov prebivalcev EU živi na področjih, kjer je nočno nebo svetlobno onesnaženo. 90 odstotkov prebivalcev EU živi pod stalno umetno svetlobo, primerljivo z lunino. Za približno dve tretjini prebivalcev EU se nikoli v resnici ne znoči. Približno polovica prebivalcev EU je izgubila možnost, da bi videla Rimsko cesto, galaksijo, v kateri živimo. Približno šestina prebivalcev EU zaradi prevelike svetlosti ne more pogledati v nebo z očesom, prilagojenim na nočno gledanje. Ti podatki EU se nanašajo na leti 1998–99. Nove države EU so manj svetlobno onesnažene (očito to ne velja za Slovenijo, ki je po nekaterih podatkih na drugem mestu po svetlobni onesnaženosti), vendar bodo zelo hitro dosegle enake nivoje, če ne bodo sprejele nujnih ukrepov za kontrolo svetlobnega onesnaževanja iz novih svetlobnih instalacij.

tako kot svetloba medij za prenos informacij iz okolja. Si predstavljate, kakšen hrup bi zagnali, če bi vam nedaleč od vašega doma postavili tovarno, iz katere bi se noč in dan slišal glasen zvok strojev? Z umetno svetlobo pač nimamo takšnih težav in jo precej lažje prenašamo. To pa ne velja za vsa živa bitja, saj nekaterim umetna svetloba popolnoma poruši življenjski prostor in so zaradi tega resno ogrožena. Nekatere raziskave kažejo, da je tudi pri ljudeh zmanjšana tvorba hormona melatonina, kar je prav tako ena od posrednih posledic prekomerne nočne osvetlitve in lahko znatno prispeva k večji pogostosti rakavih obolenj.

Nivoji svetlobne onesnaženosti – prikazana svetlost je pretirana.

odnosa do okolja

Oglejmo si zadevo še s finančnega vidika. Letni izdatek povprečne slovenske občine (800 svetilk) za elektriko za razsvetljavo je ocenjen na 56.320 evrov, če se uporabljajo zastarele svetilke z močjo 150 W, in 29.440 evrov po rekonstrukciji z ustrežnejšimi svetilkami. V naši občini bi bilo to primerljivo z zneskom, ki ga letno za svoje delovanje prejmejo vsa športna društva skupaj (v prvem primeru celo z dvakratnikom tega zneska).

Ob izvedbi projekta v Predmostu in Hotovlji lahko pričakujemo postavitev vsaj 50 svetilk. Glede na to, da je cena svetilke z montažo približno 220 evrov, bo vrednost investicije približno 11.000 evrov (domnevam, da je končna cena lahko višja). Številka približno ustreza znesku, ki ga ŠD Poljane kot eno največjih društev v občini prejme v dveh letih. Vsakoletni znesek za elektriko bo v tem primeru ob postavitvi svetilk z močjo 100 W in po ceni 0,1 W/kWh znašal približno 1.800 evrov. Ta znesek približno ustreza znesku, ki ga ŠD Poljane od občine prejme za vse dejavnosti na področju športa otrok in mladine (resnici na ljubo je treba povedati, da sredstva za otroški in mladinski šport v Poljanah prejmeta tudi ŠD Mladi vrh in SK Poljane). Številke so samo okvirne, zato lahko precej odstopajo od resničnih zneskov, vseeno pa nam lahko služijo kot dobra ocena.

Pri načrtovanju in izvedbi tovrstnih projektov se mi zdi vprašljiv še en vidik. Ker takšni projekti zadevajo celotno skupnost, bi jih bilo pred izvedbo smiselno dati v javno obravnavo. Tako pa je včasih videti, kot da izvoljeni predstavniki ljudstva z izvolitvijo dobijo »bianco menico«, s katero lahko po mili volji izvajajo kakršne koli projekte, za izvedbo pa zadošča samo pridobitev soglasja neposredno prizadetih lastnikov zemljišč.

V Sloveniji se je že pred leti urejanja problematike svetlobnega onesnaževanja lotila civilna pobuda državljanov, v kateri sodeluje tudi več posameznikov z visokimi akademskimi nazivi, predvsem astronomov in biologov. Podpora pri komunikaciji z državnimi organi ji nudi fakulteta za matematiko in fiziko. K temu je verjetno pripomogel predvsem negativni vpliv premočne osvetljenosti okolja na astronomska opazovanja, saj je ravno pri tej dejavnosti najprej postalo očitno, da se okolje s prekomernim osvetljevanjem neustavljivo degradira. Prizadevanja za zakonsko ureditev tega vprašanja so bila dolgotrajna, saj država (ministrstvo za okolje in prostor) menda ni pokazala pravega interesa. Slišati je, da nastajajoče predpise spodbijajo močni lobiji oglaševalcev na obcestnih panojih (predvsem tuja podjetja, ki se doma soočajo z bistveno ostrejšimi omejitvami) in proizvajalci uličnih svetilk.

Leta 2007 je bila na državni ravni končno sprejeta uredba o omejevanju svetlobnega onesnaževanja. Društvo Temno nebo, v okviru katerega so se leta 2008 organizirale dejavnosti civilne iniciative, še danes večino svoje energije porabi za branjenje uredbe pred pritiski lobijev. Če vas problematika svetlobnega onesnaževanja

podrobneje zanima, si lahko na njihovi spletni strani <http://www.temnonebo.org> preberete katerega od zelo kakovostnih prispevkov.

Ker ima ponavadi vsaka medalja dve plati, pa pri nas obstaja tudi Slovensko društvo za razsvetljavo (<http://www.sdr.si>), ki ima sedež na fakulteti za elektrotehniko. Pogledi tega društva so precej bolj praktično usmerjeni, čeprav se tudi oni strinjajo, da je zakonsko urejanje tega področja nujno potrebno. Ne glede na to, da upravičeno opozarjajo na pomanjkljivosti uredbe (njeno nedokončanost priznava tudi društvo Temno nebo), pa se zdi, da gre za bistveno ožji pogled, ki ne daje zadostnih odgovorov na širša vprašanja varovanja okolja. Z nekaterimi pripombami (npr. z ugotovitvijo, da v Sloveniji obstaja nekaj profesionalnih astronomov in veliko amaterskih, sedaj pa bomo vsi plačevali za njihove hobije) žal sami sebe diskvalificirajo kot sogovornike pri urejanju vprašanja v celotni kompleksnosti. Zanimivo pa je, da tudi oni opozarjajo na neodzivnost ministrstva za okolje in prostor, ki pri pripravi uredbe ni upoštevalo njihovih pripomb, niti ni organiziralo obljubljenega sestanka, na katerem bi se bilo moč pogovoriti o tej problematiki.

Videti je, da je ravno uredba o omejevanju svetlobnega onesnaževanja verjetno v veliki meri kriva za to, da se zadnje čase povsod postavljajo dolgočasne visoke svetilke, ki so z estetskega vidika marsikje popolnoma neprimerne. Če se hoče zadostiti uredbi in hkrati zagotoviti željeno osvetljenost, se namreč izbira svetilk močno zmanjša, odpadejo pa tudi praktično vse svetilke, ki so del naše kulturne dediščine, npr. tradicionalne kroparske svetilke, svetilke na Zmajskem mostu v Ljubljani, svetilke na Tromostovju.

Da nam bo kar najbolj uspelo ohraniti našo naravno in kulturno dediščino tudi za prihodnje robove, predlagam, da nova zunanja svetila postavljamo samo v primerih, ko je to res nujno potrebno. Pri tem naj se v največji možni meri upošteva ohranjanje značaja krajine, rešitve pa naj prostor bogatijo, ne pa kazijo.

Če je Zemlja resno ogrožena in bomo morali za njeno ohranitev v sedanji podobi čim prej kaj storiti, bodo najprej potrebni radikalni zasuki v našem razmišljanju. Veliko pogosteje kot doslej se bo poleg tega, kaj z nekim posegom pridobimo, potrebno vprašati, kaj z njim izgubimo, še posebej, če bodo pozitivni učinki minimalni. Ohranjanje naravnega stanja povsod, kjer je to mogoče, bo moralo čimprej postati ena temeljnih vrednot. Ravno pristop k izvedbi projektov javne razsvetljave je lahko dober pokazatelj tega, koliko smo ljudje sploh sposobni in pripravljeni reševati okoljevarstvena vprašanja. Če tega ne bomo zmogli niti pri opisanih projektih, pri katerih bo koristen učinek minimalen (gre skoraj izključno za vprašanje popolnega udobja), vplivi na okolje pa vidni na prvi pogled, kako se bomo potem lotevali še težjih vprašanj? V tem primeru nam pri reševanju Zemlje, ki npr. z vidika biotske raznovrstnosti trenutno prestaja eno najbolj žalostnih obdobij v svoji pet milijard let dolgi zgodovini, ter z njo nas samih lahko pomaga samo še tisti, ki je ta svet ustvaril!

Glede na številne pozitivne odzive na članek v Vaščanu sem vseeno zmerno optimističen. Mogoče nam pa vseeno uspe!

Aleš Šubic

MEKON LOKA D.O.O.

Podlubnik 253, 4220 Škofja Loka

tel.: 04 51 50 590

info@mekon-loka.si

www.mekon-loka.si

JEZIKOVNI TEČAJI

- Angleščina • Nemščina • Italijanščina
- Španščina • Francoščina • Ruščina
- Japonščina • Poljščina • Arabščina
- Slovenščina • Latinščina • Kitajščina

TEČAJI ZA PROSTI ČAS

- Mozaik • Klekljanje • Nakit • Keramika
- Slikanje • Risanje • Poslikava stekla, svile,...

RAČUNALNIŠKI TEČAJI

- Windows • Word • Excel • Power Point

ZA:
učence
dijake
študente
odrasle
upokoјence

KDAJ?
Pričetki od
9.februarja
dalje.
Na voljo je
več kot 200
različnih
terminov.

PONUDBA
jezikovni tečaji
60 učnih ur
odrasli
249 EUR
Cena vsebuje 20% DDV.

Neutrudljivi gozdni inšpektorji

Pozno pozimi in zgodaj spomladi lahko v gozdovih slišimo glasno trkanje detlov in žoln. Takrat ne izdelujejo dupel, ampak samci s trkanjem na suha debla in veje označujejo teritorij in ostalim sporočajo, da je prostor že zaseden. Pri izdelovanju dupel so mnogo previdnejši in tihi, saj plenilcem nočejo izdati lokacije svojega gnezda.

Žolne in detli so majhne do srednje velike ptice čokatega telesa. Ena njihovih glavnih posebnosti je kljun, ki je prilagojen za tolčenje in dolbenje. Črna žolna dnevno udari od osem- do 12-tisočkrat. Lahko si predstavljate, da mora imeti glava posebno zgradbo, da prenese tako številne in močne udarce ter da se možgani v njej ne poškodujejo. Zanimiv je tudi njihov zelo dolg jezik s kaveljčki na konici. Zelena žolna ga lahko stegne deset centimetrov in z njim spretno pobira žuželke iz globokih razpok. Žolne so tudi mojstrice plezanja. Plezanje po deblu jim omogočajo posebej prilagojene noge, ki imajo dva prsta obrnjena naprej in dva nazaj, in zelo močni kremplji. Pomagajo si tudi z repom, na katerega se opirajo. V nasprotju z brglezom lahko z glavo naprej plezajo le navzgor.

Gozdovi in sadovnjaki so njihov dom

Večina žoln je stalnic, kar pomeni, da večino časa preživijo na istem območju in se ne klatijo ali selijo. Hranijo se predvsem z žuželkami in pajki, občasno pa tudi s sadjem, semeni in jagodami. Priložnostno se na njihovem jedilniku znajdejo tudi mladiči ptičev, ki gnezdiijo v duplih. Lahko se zgodi, da detel »vlomi« celo v gnezdilnico. Tega početja jim ne smemo preveč zameriti, saj so žolne sicer zelo koristne

ptice. Zdravega gozda si brez njih ne moremo predstavljati.

Naša največja žolna je črna žolna, ki izdolbe velika dupla (najraje na bukvi). Uporablja jih do šest let. Živi v strnjениh gozdovih z zadostnim številom debelih in trhlj debel, njen teritorij pa obsega več kot 100 hektarov. Rada se hrani z lesnimi mravljami. Njena sorodnica zelena žolna se raje zadržuje v bolj odprtih predelih, tudi v starih sadovnjakih. Hrani se na tleh, in sicer predvsem z mravljami, dnevno jih mora zaužiti vsaj 2000, poišče pa jih na travnikih in pašnikih. Število zelenih žoln hitro upada, saj na travnikih čedalje težje najdejo hrano. Po videzu ji je zelo podobna pivka, ki pa večino časa preživi v gozdu. Ime je dobila po značilnem oglašanju piv, piv, piv. Najbolj pogost je veliki detel, ki mu ugaja tako gozd kakor tudi sadovnjak. Rad se hrani s semeni, ki jih izkljuje iz storžev, pozimi pa je mogoče celo gost vaše krmilnice. Tam mu zlasti tekne loj.

V duplih domujejo tudi druge živali

Žolne iščejo odmrle drevesa in žuželke, ki se razvijejo v njih. Lotijo se tudi živih dreves, ki so jih napadli škodljivci in s tem preprečujejo, da bi se ti preveč namnožili. V debelih odmrlih drevesih si izdolbejo tudi dupla za gnezdo. Ker

Žolna je našla »podnajemnike«

je takih dreves vedno manj, si žolne čedalje težje najdejo mesto za gnezdenje, zato njihovo število marsikje upada.

Od njihovih dupel pa so odvisne tudi druge živali. V njih gnezdiijo številne ptice, zavetje ponujajo tudi netopirjem in polhom. Pomanjkanje dupel lahko sicer deloma nadomestijo gnezdilnice, ki pa jih nameščamo predvsem v sadovnjakih. Ptice, ki gnezdiijo v gozdu, so tako še vedno odvisne od dela žoln, te pa od tega, koliko posušenih dreves bomo pustili v gozdu. Odmrlo drevje tako ni znak zanemarjenega, ampak nujna sestavina vsakega zdravega naravnega gozda. Zelo koristno je tudi potem, ko pade na tla, saj nudi zavetje na tleh gnezdečim pticam, npr. divjemu petelinu.

Danilo Bevk

Strankarski kotichek

Silvestrsko dopoldne ponovno uspelo

Že šestič zapored smo na silvestrovo postavili stojnice po krajevnih skupnostih v naši občini. S tem ohranjamo stik z našimi člani, simpatizerji, občani in volivci. Postregli smo s kuhanim vinom, limonicami, prigrizkom in razdeljevali strankarski reklamni material. Veseli smo bili precejšnjega

števila obiskovalcev, s katerimi smo se lahko pogovorili. Predsednik občinskega odbora, poslanec in župan Milan Čadež ter podpredsednica Irena Tavčar sta obiskala vse stojnice in dobila veliko spodbudnih besed občanov.

OO SDS Gorenja vas - Poljane

Utrip iz Javorij

Izobraževanja se bodo nadaljevala

LTO Blegoš je v sodelovanju z Ljudsko univerzo Škofja Loka podaljšala izobraževanja, ki so potekala v sklopu projekta Leader, Živahna doživetja Škofjeloškega pogorja. Razlog je uspešna izvedba izobraževanj in velik interes organizatorjev prirediteljev, gledališčnikov in vseh, ki jih to področje zanima. Termini predavanj bodo znani v začetku februarja, predvidoma pa bodo potekala od konca februarja do sredine marca. Tema izobraževanja bo vezana na organizatorje prirediteljev in bo s področja etnologije.

Drugi cikel izobraževanj pa bo namenjen gledališčnikom, ljubiteljskim gledališčem, amaterjem oz. vsem, ki jih gledališče zanima in navdušuje.

Vsa izobraževanja so brezplačna, saj projekt financira tudi naša občina. Vabljeni vsi, ki bi si želeli pridobiti dodatna znanja iz omenjenih področij.

Za dodatne informacije in vprašanja se obrnite na Katko Žbogar: katka.zbogar@lto-blegos.si ali pa na Tanjo Avman: tanja.avman@guest.arnes.si. Informacije so objavljene tudi na spletni strani www.lto-blegos.si.

L. R.

Zimska idila in mraz sta še popestrila pot

V okviru prireditev veselega decembra so člani Turističnega društva Gorenja vas že peto leto zapored organizirali pohod po Rupnikovi liniji. Trudijo se, da je pohod vsako leto drugačen, zato smo se letos odpravili v smeri linije, ki vodi severno od Gorenje vasi.

Zaradi izrednega zanimanja občanov bodo člani TD Gorenja vas spomladi ponovno organizirali ogled utrdb na Žirovskem Vrh. Zaželeno in koristno je, da bi občani poznali Rupnikovo linijo, ki je velik zgodovinski gradbeni podvig, zgrajen med obema vojnoma. Celotna linija je dolga približno 300 kilometrov, največje in najbolj ohranjene utrdbе pa so prav na območju naše občine, zato vljudno vabljeni na ogled. Podrobnejše informacije o tem bodo na voljo v eni od prihodnjih številok Podblegaških novic.

Kljub sneženju smo se pod vodstvom Matjaža Šifrarja dobre volje odpravili proti Hlavčim Njivam. Prvi postanek smo naredili ob »Franceljnovem bunkerju«, kjer nam je Matjaž osvežil spomin o gradnji utrdb in vzrokih za nastanek Rupnikove linije. Čeprav je bunker od vasi odmaknjen le streljaj, je vse do danes marsikomu ostal neznanka, zato je bil ogled še toliko bolj zanimiv. V brezhibni belini narave smo se odpravili naprej mimo manjših bunkerjev do utrdb na Hlavčih Njivah. Že vhod, ki je blizu stanovanjske hiše, pa tudi izjemno razvejana in prostorna notranjost sta nas izredno presenetila, saj je le malokdo vedel, kaj se skriva pod vrhom Hlavčih Njiv. Po ogledu utrdb sta nas Darinka in Tone Košir pogostila z domačo ocvirkovico in kuhanim vinom, kar je že malo utrujenim pohodnikom izredno prijalo. Na poti proti domu smo si ogledali še topovski objekt pod Hlavškarjem, nato pa smo se ustavili še v

Gostilni Rezka, kjer smo se pogreli in okrepčali z okusno obaro in ajdovimi žganci. Kljub metežu je bila zimska idila čudovita, udeleženci pa ob novih spoznanjih zadovoljni.

M. Š.

Decembrska delavnica

Jaslice izpod spretnih otroških prstov

TD Žirovski Vrh je decembra izvedlo božični delavnici na domačijah Pr' Omejčk in Pr' Mojškrč. Vabljeni so bili otroci članov društva,

ki se jih je skupaj zbralo 18. Mlajšim so pomagali njihovi starši. Tako so vtili po komplet figuric iz keramase, da so otroci videli postopek, druge komplete pa je mentorica izdelala že prej, da so jih otroci nato le še pobarvali z akrilnimi barvami. Nastalo je 12 kompletov jaslíc. Otroci iz vsake hiše so dobili za domov po en komplet, ki je vseboval Jožefa, Marijo, Jezusa na slami, svete tri kralje, pastirja ter ovčki, vsakdo pa je dobil svojega angelčka. »Te jaslíc so tako lepe, da bodo za v dnevno sobo,« je rekla Vida in hitela barvati kipce z bronasto barvo. Nekateri so izbrali zlato, drugi bronasto barvo.

Ko so se posušili, je bilo videti, kot bi bili eni vtili iz brona, drugi pa iz samega zlata. »Jaz bom pa še malo popravila za mojim bratcem, ker ni lepo pobarval,« je zavzeto povedala Natalija. Kot starejša sestra je poskrbela, da so bili vsi kipci do potankosti prekriti z barvo. »Ali lahko dobim še dva angelčka, da ju bom dal očku in mami, ki ju imam tako rad,« je vprašal eden od fantov. »Seveda. To bosta vesela.« In je lepo previdno pobarval še dva angelčka.

Zadovoljni so nato še nekaj časa morali počakati, da so se kipci posušili. Ta čas so izkoristili za družabne igre. Nato so odhiteli domov. Eni sami, peš, po druge so prišli starši. Vsi smo odnesli lepe vtise in obljubili, da se vidimo na naslednji delavnici okrog velike noči, ko bomo barvali pirhe.

Lucija Kavčič

Za evro na Blegoš in nazaj

ŠDMH bo v letošnjem letu priredilo športno-rekreativni dogodek, ki so ga poimenovali Za evro na Blegoš in nazaj. Gre za prvi tek/hojo iz Kopačnice na Blegoš in nazaj, ki bo potekal 22. maja od 9. ure dalje. Štartnina bo en evro.

Štart tekme bo v Kopačnici, trasa proge pa se bo vila skozi Leskovicu, do Ograd in čez Mali Blegoš do vrha, kjer bo tudi kontrolna točka. Tekmovalci bodo pot nadaljevali navzdol mimo koče, proti Jelencem in nazaj skozi Ograde in Leskovicu v Kopačnico, kjer bo cilj. Višinska razlika je 1060 metrov, razdalja pa približno 15 km.

Dirka bo imela kar nekaj značilnosti GM40, in jo bo ŠDMH izvajalo tudi kot pripravljalno tekmo za maraton, zato je zelo primerna za vse tiste, ki se te težke preizkušnje nameravate udeležiti tudi v letošnjem letu. Vabljeni pa tudi vsi ostali, ki se želite preizkusiti v gorskem teku ali le obiskati vasico pod Blegošem. Več informacij o dogajanju v društvu najdete na njihovi spletni strani www.sdmh.si.

Lidija Razložnik

Blagoslov konjev na štefanovo

Na štefanovo nedeljo je bil po maši na travniku ob cerkvi sv. Lovrenca na Hotavljah blagoslov konjev. To je prošnja za božjo naklonjenost in tudi znamenje zahvale. Gorenjevaški župnik Franc Šuštar je blagoslovil 14 konjev, ki so jih lastniki pripeljali iz okoliških krajev. Lastniki so dobili po koncu blagoslova tudi simbolično darilo. Dogodek, ki ga v okviru TD Slajka Hotavlje zadnja tri leta organizira Gašper Banič, poteka že od leta 1998 in privabi veliko ljudi.

L. R.

Veseli december

Za konec leta še jerbas domačih

Občina Gorenja vas - Poljane in Agencija Media butik sta že drugič pripravili božični koncert Jerbas domačih, na katerem se je predstavilo 11 ansamblov. Tokrat je bila rdeča nit koncerta »žlahta ni strgana plahta«, saj so nastopili samo glasbeniki, ki so znotraj svojih zasedb kakor koli sorodstveno povezani.

Obiskovalci so v polni poljanski telovadnici znova dokazali, da Poljanska dolina potrebuje podobne prireditve in da so poslušalci željni poslušanja dobre domače glasbe. Zbrane je na začetku nagovorila Saša Pivk Avsec, program pa sta s prebiranjem družinskega albuma nastopajočih na domač in duhovit način povezovali amaterski igralki iz Žirovskega vrha Olga Šubic in Tončka Oblak. Obiskovalci pa so lahko medtem na platnu spremljali slike nastopajočih, ki jih je pripravil Izidor Jesenko. Koncert sta s himno prireditve Cvetje v jeseni

odprli sestre Ana in Maja Ferlan, ki se jima je v nadaljevanju pridružil tudi bratranec Matej Likar. Peli in igrali pa so še Modrijani, Kvintet Dori, Ansambel bratov Poljanšek, Ansambel Pogum, Trio Šubic, Ansambel Gorski cvet, Štedientje, Ansambel Korenine, harmonikar Filip Kavčič, sestre Trobec Žagar in Ansambel Prosen. Večer so nastopajoči muzikantje sklenili z božično pesmijo Sveta noč, ki so jo zapeli v soju kresničk.

Koncert pa je imel poleg zabave tudi dobrodelno noto. Izkupiček od vstopnine, prostovoljnih prispevkov, honorarjev ter najemnine za telovadnico, ki jo je prispevala OŠ Poljane, so namenili učencem iz socialno šibkejših družin, ki obiskujejo poljansko šolo. Vsi nastopajoči pa so v zahvalo dobili jerbas domačih suhih klobas.

T. D.

Kam januarja-februarja

- 23. januar ob 20. uri: **39. redni letni občni zbor TD Slajka Hotavlje** v ZD na Hotavljah.
- 30. januar: **11. mednarodno smučanje po starem** v Škofji Loki. Več informacij na www.lto-blegos.si. Vabi Društvo Rovtarji.
- 30. januar ob 21. uri: **Ples s skupino Kingston** v dvorani doma občine. Vabi PGD Gorenja vas.
- 8. februar ob 16. uri: **Proslava ob slovenskem kulturnem prazniku** v kulturni dvorani Sovodnj.
- 13. februar ob 20. uri: **Pustna veselica** z izbiro najboljših mask v dvorani ZD na Hotavljah. Prireja TD Slajka Hotavlje.
- 16. februar ob 19. uri: **Pustna veselica z ansamblom Organi** v dvorani doma občine. Najboljše maske bodo nagrajene. Prireja KŠPD.

Če v času zimskih šolskih počitnic organizirate prireditve oziroma aktivnosti za otroke, nam to sporočite, da bomo o tem šolarje in starše obvestili tudi v Podlbeških novicah. Pišete lahko na podblegaske_novice@yahoo.com ali pokličete katero od članic uredniškega odbora.

Leguojma po polansk!

Od zdej naprej boma u našn cajtn g pisal nova rubrika, namejnena naš lub domač šprah. Usak bart 'ma z varžeta potegnijl kej zanemiuga, toumačl besiede, gramatika pa use drugu, kar nam bo paršl na mar.

Ta rajža be orztoumačl par zanemivih besied na a.

ábarnk

Ta besieda j z usejdnga nucajna bel al mejn spodila moderna higiena, vondar ostaja kukar tuok dobar ohrajnena, če ne dargač pa u hecu. Maks Pleteršnik, star slovaropisc, ta besieda pozna ket abranek, toumač ja pa ket cvetna mačica, pa tut ket grozdna jagoda. S cajtam se j besieda prenesla na še kešna druga stvar, ke vesi pa se gunca, rečima razni cofki pa mucki u tek-

stijn fohu. No, na konc se j adn zmislju, de b lohk ta besieda ponucl tud za drek, ke se darži kocin pa vesi preč od rit, goveje, pa tut človieške ...

ákhl

Mejn ked je starih ledi, mejn se ta besieda nuca. Po slovejnsk pomien natančen, občutljiv, izbircen, ot kuod je paršla, pa ni čist jasn. Narbel gotou od niemške besiede heikel (zbierčen), še bel gvišn pa od riedke austriske verzije heikelig, zgovorjava hâklech z glehn pomienam. Besieda j na Slovejnskn buoli ohrajnena ket na Niemškn.

aufat

Ta bo usak cajt šla u pozaba, pozna ja sam še narstarej generacija. Ledje ja poznaja u več pomienah, usi sa pa povezan z veselica. Aufat

tok lohk pomien jet na veselica, jet lumpat, predusem pa bel konkretn dielat šundar (na veselic). Dušan Škrlep ta besieda pozna ket pozivati k pretepu, kar je gotou starej pomen od jet na veselica. Pride tu gvišn od niemške besiede auf (gor, navzgor), se prau sa fantinuci pokazal korajža tok, de sa skočil pokonc. Zraun paše kričajne aufbiks!, ke j sestaulen z besied auf pa biksat. Ta parhaja od niem. wichen (polierat, prenesen toučt). Se prau, ke z djau aufbiks!, si ustou pa anga fejest »spolieru«.

Martin Oblak

Naslejdj bart ma orztoumačl kešna na b, de b vas pa že zdej mal orzdrazil, vam dajema nagradn prašajne: kej pomien bezgern? Odgovar, pa tut če mate kej drujga za poviedat, pohvalt, ošimfat, pošlite na e-mail: martin.oblak@yahoo.com.

Zbrali so več kot 7000 evrov

Koledovanje je star predkrščanski običaj, ki so ga prevzeli kristjani. Koledniki med božičem in praznikom sv. treh kraljev hodijo, preoblečeni v kralje s spremstvom, po vaseh in nabirajo za darove. Ti so bili ponavadi namenjeni revnim družinam z otroki. V trikraljevski akciji, kateri se pridružujejo poljanski koledniki, pa se zbira denar za misijone, kjer delujejo slovenski misijonarji.

Tradicionalno koledovanje v poljanski fari se je letos odvijalo že šestič zapored. Dosedanja koordinatorica Majda Debeljak je letos predala del organizacije Franciju Justinu in koledniškemu odboru. Dobrodelni motiv koledovanja je pritegnil toliko kolednikov, da

so lahko pripravili kar šest skupin s po petimi koledniki (kralje Miho, Boltežarja in Gašperja sta spremljala angel in pastirček) ter tremi voznici in tremi vozniki.

Po blagoslovu domačega župnika Jožeta Stržaja so koledniki šli po vaseh in ljudem nosili koledniške pozdrave, dobre želje, veselje in pogum ter božji blagoslov, zapisan s kredo na vhodna vrata ter zaigrali na harmoniko. Delili so tudi obvestila Misijonskega središča o koledniški dejavnosti in trikraljevski akciji, katerega pobudnik je Misijonsko središče Slovenije.

Letošnje koledovanje je prvič seglo čez meje poljanske fare, darovi pa so presegli vsa pričakovanja. Koledniki so zbrali precej čez 7000 evrov, ki jih bodo nakazali na Misijonsko središče v sklad za misijone. S tem župljani

pomagajo številnim ljudem v misijonskih deželah, predvsem pa otrokom brez doma in izobrazbe. Pomislite samo, da v Afriki 20 evrov zadošča za šolanje enega učenca za leto dni. Z darovi te trikraljevske akcije bomo pomagali misijonom v Egiptu, Braziliji, na Madagaskarju, na Slonokoščeni obali in Salomonovih otokih in morda še kje. Več o tem si lahko preberete na spletnih straneh www.mission.si.

Kot je povedal Franci Justin na zaključnem srečanju, so kolednike vsi sprejeli z odprtimi srci in dobrotljivostjo ter željo, da jih naslednje leto še obiščejo. Ob tem pa so romale dobre misli in želje ter molitev tudi k slovenskim misijonarjem.

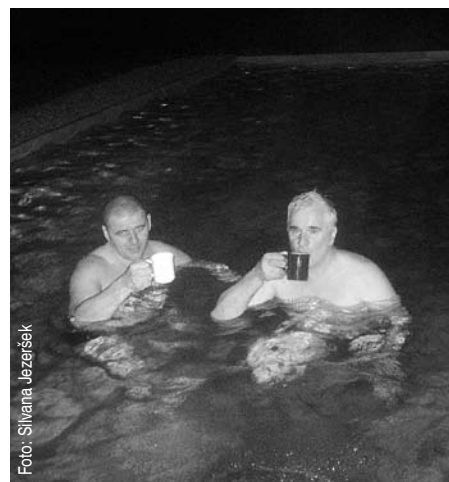
Tadeja Šubic

Toplice že gostile prve kopalce

Na novoletni dan so se prebivalci zgornjega dela Kopačnice odločili, da bodo prvi »zaplavali« v novonastalem bajerju za potrebe enoletnega testiranja vode. Ideja o kopanju je padla na enem izmed zadnjih midsosedskih srečanj. Najbolj pogumni, Boštjan Jezeršek, Franci Kokalj in Slavko Slabe, ki so kljub mrazu v vodi vztrajali 15 minut, pravijo, da je bilo kopanje zelo osvežilno, če že ne zdravilno. Voda je imela nekaj več kot 20 stopinj. Prvi kopalci in drugi zbrani so se ogreli tudi s kozarcem kuhanega vina.

Odločitve o tem, ali bo kopanje postalo tradicionalno, še niso sprejeli, vsekakor pa bo to pomembna tema na julijski Kopaški noči, ki bo že deseta po vrsti.

L. R.

Prvi kopalci v toplicah

Luč miru

Iz Betlehema na naše police

Letos nimamo zate nič novega. Kot vedno: eno svečo in en plamen, enega človeka in en nasmeh. Tako se začenja letošnja poslanica luči miru iz Betlehema. Že 19. leto je plamen iz Betlehema prek Dunaja prišel v Ljubljano, od tam pa smo ga skavti prinesli v naše župnije.

V soboto pred božičem nas niti sneg ni obdržal doma, tako da smo se zbrali pred cerkvijo v Poljanah, kjer smo se najprej naučili nove spretnosti – opremljanja avtomobilov z verigami. Ko smo bili končno pripravljeni, smo se razdelili v majhne skupine in se odpravili do starejših občank in občanov. Prinesli smo jim plamen – luč miru iz Betlehema, poleg tega pa upamo, da smo jih razveselili s svojim obiskom in pogovorom. Na žalost zaradi snega do nekatereh nismo mogli.

V nedeljo smo plamen prinesli v cerkve v Javorjah, Poljanah, Gorenji vasi, Lučinah, Leskovicah in Novi ter Stari Oselici. Po mašah smo delili plamen in sveče, prostovoljne prispevke pa smo namenili projektu Ecce homo, katerega glavni namen je pomoč ljudem z izkušnjo zapora. Akcijo smo končali v ponedeljek, ko smo plamen ponesli še v javne ustanove.

Na vseh naših poteh smo imeli v mislih geslo »Kaj ti bo plamen, če srca ni zraven«, zato smo poskušali poleg plamena prinesiti tudi delček svojega srca, nasmeh, upanje,

mladostno spontanost. Tisto, kar imamo, kar lahko damo in imamo potem še več.

Mateja Lavtar

Vstop v prvi razred je le menjava prostora

Čas hitro teče in že se bliža pomladni čas, ko je potrebno s šestletnikom na vpis v prvi razred. Vstop v šolo je za otroka zelo velika prelomnica. Od staršev in otroka zahteva kar nekaj priprav.

Ob prejemu pisma za vpis v šolo otroka ne smemo strašiti z razlikami med šolo in vrtcem, saj je to pogostokrat le prehod iz enega prostora v drugega, prav tako se otroci v prvem razredu še veliko igrajo in učiteljice se trudijo, da je prestop kolikor se le da mehek in prijeten. Težko pa je za tiste otroke, ki so bili doma prestrašeni, da se bo potrebno veliko učiti, da bodo učiteljice stroge, da so se v vrtcu le igrali. Otroci se učijo tudi v vrtcu, kjer imajo določen program, ki ga je treba predelati po učnem načrtu, kakor kasneje v prvem razredu. Res je kasneje program nekoliko bolj zahteven, a s starostjo se pač zahteve večajo. Ko bo otrok prestopil šolski prag, bo prevzel določene naloge, obveznosti, pa tudi odgovornosti. Šestletniku je potrebno veliko več pomagati, kakor pred leti ob vstopu v šolo sedemletniku. Starši naj mu stojijo ob strani, a ne na tak način, da ga oblačijo in obuvajo, ko ga pripeljejo in odpeljejo iz šole. Treba si je vzeti toliko časa zjutraj in popoldne, da se otrok uredi sam. Si predstavljate, koliko časa bo učiteljica porabila, da bo zavezala čevlje dvajsetim otrokom, oblekla bundo, jo zapela, nadela kapo, rokavice? To naj bi otroci ob vstopu v šolo znali sami.

Vse izkušnje, ki jih pridobiva otrok pred vstopom v šolo, bodo vplivale na njegovo delo v šoli in njegovo počutje v šoli in doma. Niti prijateljstva med starši in otroki se tkejo že od rojstva naprej. Trdnejše so, manjše so težave in hitreje jih odpravimo, ko se pojavijo. Veliko pogovorov lahko opravimo na sprehodih, pohodih, kolesarjenju, smučanju, na izletih, na vožnji z avtom, na potovanjih, pri pospravljanju. Otroku lahko pomagamo pri reševanju in odpravljanju majhnih težav in kasneje pri reševanju težav. Otroku nam pripoveduje in mi ga

poslušamo, se z njim pogovarjamo, nam zaupa in to zaupanje se bo poznalo še tja do pubertete, ko nekateri starši izgubijo stik in občasno niso več kos svojemu zahtevnežu, nekateri pa še naprej uspešno krmarijo med neurji.

Priprava na šolo ne pomeni, da se moramo učiti z otrokom črke in branje, temveč, da ga usmerjamo k delu stalno, počasi in vztrajno, navajamo in spodbujamo ga k samostojnosti. Naj poslušava pravljice, pomaga pri pospravljanju, poskrbi za svojo sobo in igrače, pospravi mizo za seboj, očisti čevlje, posesa stanovanje in še marsikaj so otroci sposobni narediti, le potrpeti je treba. Ne smemo biti preveč zahtevni in natančni. Ne pozabimo na pohvale, s katerimi otroci pridobivajo samozavest, samospoštovanje, imajo pozitivno samopodobo in taki učenci so pogosto zadovoljni z delom v šoli, s svojim napredkom, ponosni so na svoje delo in končne izdelke.

A vedno pogostejše se najdejo otroci, ki niso zadovoljni z ničemer, ne z učiteljico, ne s sošolci, ne z nalogami, ne z dopoldnevom v šoli. Če pride otrok domov in vse po vrsti kritizira, se je potrebno ozreti nazaj in ugotoviti, s čim je bil kadar koli zadovoljen in ga usmerjati v lepo, pozitivno, dobro, uspešno, estetsko, prijetno. Največjo škodo naredijo otroku televizijske oddaje, ki niso primerne njegovi starosti, in računalniške igrice. Vse to ga naredi nervoznega, ne uspe se zbrati, ni potrpežljiv, hitro vzkipi, ne zna prenašati porazov, hitro se ujezi, se stepe za vsako malenkost.

Prehod iz vrtca v šolo bo neobremenjen, če ne bomo delali iz tega posebnega cirkusa. Samostojen vstop v šolo bo otroka pripeljal do tega, da je potrebno narediti nalogo, da je potrebno še kaj dokončati doma, da je potrebno od časa do časa

tudi doma še pobrskati po torbi in kaj prilepiti, koga kaj povprašati, kaj prinesiti k pouku.

Vedno pogostejše opažam, da so otroci pri vstopu v šolo intelektualno na višjem nivoju, kot so bili v preteklosti. Mnoge informacije, ki jih vsak dan dobijo, puščajo sledove in če je otrok zanje dovzeten, lahko pride v šolo zelo razgledan. Po drugi strani pa nekateri ne znajo držati v roki barvic, ne znajo barvati, imajo težave pri striženju in lepljenju papirja, za seboj ne znajo pospraviti šolske mize ali športne opreme. To pa je tudi neke vrste potrebna priprava na vstop v šolo.

Nekateri starši opazijo, da njihov otrok še ni pripravljen na prvi razred, a si zatiskajo oči, želijo, da gre v šolo z vrstniki, o tem z nikomer ne govorijo. Svetujem jim, da se pogovorijo, se zanimajo pri zaposlenih v šoli, pri prijateljih, ki imajo otroke v šoli in ima težave. Raje odložite šolanje za leto dni na svojo odgovornost, ne bo vam žal, kajti otrok bo socialno zrelejši, bolj bo užival v samostojnosti in uspehu, veselil se bo vsakega dne v šoli, z veseljem bo vstajal, rad bo imel vse okrog sebe in tudi staršem bo prihranjena marsikakšna težka ura. Ni lepšega kot hoditi v šolo. Ja, meni res.

Jana Rojc

Novice iz OŠ Ivana Tavčarja

Uspešni na številnih tekmovanjih

December so osnovnošolci začeli športno odmevno, saj so starejši dečki postali medobčinski prvaki v malem nogometu. V telovadnici v Železnikih so se za to potili Tilen in Marko Klemenčič, Rožle Reven, Aljoša Vodopivec, Nace Eržen, Jakob Rupar in Jure Milinovič.

Učenci prve triade so se v mesecu Prešernovega rojstva mudili v kulturni ustanovi v Kranju. Uživali so v plesno-poučni predstavi Planeti plešejo. S turističnimi vodiči so se sprehodili skozi stari del in še po rovih pod mestom.

Za bronasto Cankarjevo priznanje iz slovenščine so se na šolskem tekmovanju trudili učenci od 6. do 9. razreda. Tekmovalo jih je 36, in sicer iz 6. razreda osemnajst, iz 7. sedem, iz 8. šest in iz 9. pet. Bronastih priznanj se skupaj z učiteljicami slovenščine veselijo Nika Šturm, Jan Bajt, Katja Štucin, Nina Bevk, Jerneja Ferlan in Hana Kavčič, Martina Nagode, Eva Kržišnik, Aljaž Eržen in Neža Štucin, Teja Kavčič in Janja Štucin, Anja Peternelj,

Helena Oblak in Urška Seljak. Teja Kavčič, Janja Štucin in Anja Peternelj so se uvrstile na drugostopenjsko tekmovanje, ki bo februarja na OŠ Poljane.

V letu astronomije je prvič potekalo tekmovanje osnovnošolcev v znanju s tega področja. Učenci so se pomerili na šolskem tekmovanju, najboljši trije pa so se udeležili še državnega v Ljubljani. Žiga Kokelj iz devetega in Karin Frlic iz osmega razreda sta osvojila zlati priznanji, Helena Oblak iz devetega pa srebrno.

Učenci 9. c razreda so na zadnjo sredo starega leta organizirali šolski ples. Zadnji šolski dan so učenci devetega razreda pripravili srečelov. Po tradiciji so izpeljali božično-novoletni koncert za učence do 5. in še enkrat za ostale do devetega razreda. Prepevala sta otroški in mladinski pevski zbor, zaigrali so učenci instrumentalisti, ki obiskujejo glasbeno šolo, predstavila se je solopevka, plesali pa so učenci plesnih skupin. Koncert so povezovale učenke novinarskega krožka. Zbranim je spregovoril tudi ravnatelj.

Učenci šole Sovodenj pa so družno z malčki iz vrtca pripravili kulturni program s plesom, petjem in igrigami. Obiskal jih je dedek Mraz, učenci pa so se po razredih še medsebojno obdarili.

Spet se je izkazala dobrodelnost družin učencev matične šole ter podružnic Lučine in Sovodenj, ki smo skupaj zbrali 4.910 evrov. Namenili smo jih družini nekdanje učenke Mojce Osredkar s Planine, ki je zaradi bolezni, pogostih terapij in preiskav morala precej spremeniti ritem življenja in bivanja.

V zbornici šole so spet sedeli učitelji, učiteljice, čistilke, kuharice, hišnika, osemindvajset po številu, ki so od tu odšli v zaslužni pokoj. Sprehodili so se po šoli in vrtcu, si ogledali posodobitve in z zanimanjem posedeli v učilnici pred interaktivno tablo.

Šola Ivana Tavčarja je bila tudi gostiteljica intenzivnega in praktičnega tečaja prve pomoči za skupine učiteljev poljanske, žirovske in gorenjevaške šole.

Milka Burnik

Spet veselo planinarimo

Učenci in mentorici planinskega krožka OŠ Poljane smo s pričetkom novega šolskega leta komaj čakali, da nadaljujemo naše skupno odkrivanje lepote planinskega sveta.

Tako kot v lanskem šolskem letu so učenci tudi letos zaradi velikega števila prijavljenih razdeljeni v dve skupini. Prvo skupino zastopajo prvošolci in drugošolci, drugo skupino pa učenci 3., 4., 5. in 6. razreda. Za vsako skupino je načrtovanih pet izletov po vsej Sloveniji.

Obe skupini sta opravili že dva izleta, ki sta nam dala še več zagona za naprej. Na prvi izlet smo se podali v sredini oktobra, in sicer smo z učenci druge skupine osvojili Šmarno goro. Pot ni bila dolga in zahtevna, saj je bil to naš prvi izlet. Na vrhu so se učenci najbolj razveselili gugalnica, na katerih so pozabili na utrujene noge in spust v dolino. Z učenci prve skupine pa smo se za začetek povzpeli na Slajko. Sončno vreme in šelestenje jesenskega listja sta nam krajšala pot, na vrhu pa nas je razveselil čudovit razgled na okoliške kraje in hribe.

V decembru so nas spet zasrbele pete. Bevkov vrh je bil cilj druge skupine. Začeli smo na Sovodnju. Prijetna steza nas je po dveh urah pripeljala na vrh, kjer smo si pritisnili žig v knjižico, se skoraj dotaknili Porezna, nato pa poiskali zavetje v gozdu in pomalicali. Planinci prve skupine so svoj drugi izlet pričeli v Lovskem Brdu, od koder so po gozdni poti nadaljevali proti Gori nad Malenskim Vrhom. Po naporni poti je lačne želodčke razveselila malica iz nahrbtnika, dodatno veselje pa je nastalo pri žigosanju knjižice. Ob cerkvi smo naredili skupinsko fotografijo, nato pa smo se zadovoljni odpravili v dolino.

Alenka Jelovčan, mentorica

Iz OŠ Poljane

December je bil glasbeno obarvan

Čprav smo že s polno paro zakorakali v novo leto in se december zdi že daleč proč, se je na naši šoli prav konec prejšnjega leta zgodilo kar nekaj zanimivih stvari.

Medijke smo z mentorico obiskale časopisno hišo Delo. Sprejel nas je Vladimir Schlamberger, ki nas je najprej peljal v konferenčno sobo. Posedle smo za veliko mizo, kjer smo si ogledale film o Delu in nastajanju časopisa. Potem nas je peljal na ogled celotne časopisne hiše. Pokazal nam je različne prostore, med katerimi je glavni centralna redakcija, kjer so zbrani novinarji z vseh področij. Nekje urejajo slike, drugje tekst, nekje imajo športni oddelek, nekje kulturnega, gospodarskega in še veliko drugih. Videle smo tudi majhen studio, kjer snemajo prispevke za Studio Delo. Po koncu ogleda nam je razdelil še darila: kemične svinčnike in beležke, da si bomo lahko kot bodoče novinarke kaj zapisale. Razdelil nam je še velik kup listov, na katerih so bili primeri načrtov izdelave časopisa vse od

začetka pa do konca. Po koncu ogleda je k nam prišla še novinarka Simona Bandur, s katero smo se pogovarjale o poklicu novinarja. Našega ogleda Dela je bilo tako konec. Medijke smo s spremljevalkami odšle še na pico, si ogledale okrašeno Ljubljano in stojnice, potem pa smo se z vlakom vrnile do Škofje Loke, kjer so nas pričakali starši.

Tik pred počitnicami pa se je na naši šoli odvijal božično-novoletni koncert. Na njem so nastopali učenci od prvega do devetega razreda, in sicer je vsak razred pripravil svojo točko. Nekateri so recitirali, nekateri igrali, program pa so povezovala Anja Zeko, Manca Čadež in Petra Jesenko s prelepimi božičnimi mislimi. Po počitnicah smo učenci koncert ponovili še za starše, tokrat je sledila še razstava del akademškega slikarja Iveta Šubica, ki so si jo obiskovalci lahko ogledali na hodniku pred zbornico.

Učenci tretjega nivoja 9. razreda imajo prav posebno tradicijo; z učiteljico angleščine Ano

Vrtec Sovodenj

Za varnost otrok na cesti

V Vrtcu Sovodenj sodelujemo v projektu Goodyear – za varnost otrok. Z otroki smo se veliko pogovarjali o varnosti v prometu. Spoznali smo semafor in njegov pomen (tudi skozi gibalno igro) ter prehod za pešce. Šli smo na sprehod do Sovodnja in skupaj ugotavljali, kako pomembno je varno obnašanje na cesti oziroma v prometu. Vtise s sprehoda smo narisali in nastale so zanimive risbice.

Obiskali sta nas predstavnici organizatorja projekta in nam prinesli odsevne brezrokavnike. Najprej smo se pogovorili o tem, kako skrbimo za našo varnost in zakaj je sploh potrebno, da nosimo odsevne brezrokavnike. Romana nam je prebrala zgodbo o gumi in nam zastavila nekaj nagradnih vprašanj. Na koncu smo naredili tudi nekaj skupinskih fotografij, otroci pa so komaj čakali, da smo odšli na sprehod, da so lahko oblekli odsevne brezrokavnike.

Lucija Gantar, vzgojiteljica

Vrtec Zala

Pripravili smo si sadne malice

Knjižničarka Bernarda iz knjižnice Ivana Tavčarja je za vse igralnice pripravila uro pravljic. Nekatere skupine so jo poslušale v knjižnici, druge pa je zaradi slabega vremena obiskala sama ter otrokom pričarala pravljичno dopoldne.

Po Miklavžu smo imeli dan, imenovan Dan moje igrače. Vsi otroci so za igro lahko prinesli v vrtec svojo najljubšo, tisto, ki jo je prinesel prvi dobri mož ali katero koli drugo. Vse vrtčevske igrače so tistega dne počivale.

Vključeni smo v projekt Zdrav vrtec. V sklopu tega smo povabili kuharico Marijano, mamico naše varovanke, ki je otrokom vsake igralnice pripravila posebno sadno malico. Oblečena v kuharsko uniformo, kot se za kuharico spodobi, je iz sadja izdelovala različne figure živali. Seznanila nas je tudi z drugimi zanimivimi načini priprave sadja. V naslednjih dneh smo po njenih idejah vzgojiteljice in otroci še sami pripravili malico na poseben način.

Otroci iz sedme igralnice so pod vodstvom Tine in Mete uprizorili lutkovno predstavo Medved Sladkosnedko. Njihova scena in uprizoritev sta navdušili vse povabljene male gledalce.

Tudi obiska dedka Mraza smo bili zelo veseli. Otrokom vsake igralnice je prinesel nove igrače. Priporočili smo se mu še za naslednje leto.

Marinka Vidovič

Jurjevič se v dneh okrog božiča odpravijo po razredih in zapojejo eno ali dve angleški pesmi. Letos sta bili to Jingle Bells in Rudolph the Reindeer. Kakor vsako leto jih učenci in učiteljico lepo sprejmejo, na koncu pa jih nagradijo z bučnim aplavzom. Da pa so bili vsi zadovoljni, so pevci za sladkosnede poskrbeli z bonboni.

Medijki Meta G. in Petra J.

Pevci, ki so božično vzdušje vnašali med druge učence.

Inovacijski projekti na razstavi

V Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani so odprli razstavo z naslovom Inovacija najde pot, kjer so predstavljeni inovacijski projekti vzgojno-izobraževalnih ustanov, med njimi tudi dva iz vrtca Agata in eden iz OŠ Poljane. Inovacijski projekti Zavoda RS za šolstvo so namenjeni posodabljanju vzgoje in izobraževanja, spodbujanju ustvarjalnosti in izvirnosti pri vzgojno-izobraževalnem delu ter usposabljanju strokovnih delavcev in učencev za samostojnost. Glavni cilj projektov je predstavitev didaktičnih novosti kot primerov dobre prakse, kar je bilo vodilo tudi pri projektih, ki so se izvajali v poljanski šoli. Vodja projekta Podeželje skozi otroške oči – sadje iz domačega sadovnjaka je bila Danica Zorko, ljudsko izročilo naših babic in dedkov je vodila Jožica Maček, Prilagajanje preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami pa Barbara Tavčar. Uvrstitev kar treh projektov ene šole med nekaj več kot trideset izbranih je za šolo in vse v projektih udeležene velik dosežek ter potrditev, da so nove ideje dobre in uporabne tudi zunaj okolja, kjer so nastale. Razstava bo v muzeju na ogled do maja letos.

A. J.

Čebelar na obisku Otroci so zajtrkovali med

Čebelarstva zveza Slovenije je v vrtcih po vsej Sloveniji pripravila dobrodelno izobraževalno akcijo En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev. Vanjo smo se vključili tudi v Vrtcu Sovodenj.

Zjutraj smo imeli medeni zajtrk, ki je vseboval kruh, maslo in med ter čaj, sladkan z medom. Zajtrk je bil otrokom všeč, saj so zelo sladkosnedi, vedo pa tudi, da je med zelo zdrav. Po jedi nas je obiskal čebelar Vinko Dolinar iz Podjelovega Brda, ki je bil v našem vrtcu že spomladi. Ker smo tokrat že zakorakali v mesec december, nam je predstavil življenje čebel čez zimo. Pokazal nam je čisto pravi čebelji vrtec, kjer se iz ličink razvijajo čebele. Čebele hranijo ličinke, dokler ne odrastejo in odletijo v večji panj. Otroci so čebelarju postavili kar nekaj vprašanj, on pa je prijazno odgovarjal. Tako smo izvedeli, da je v vsakem panju oziroma v vsaki čebelji družini le ena matica; da imamo v panju tudi trote, ki ne nabirajo medicine; da se čebele vedno vračajo v svoj panj in ga najdejo s pomočjo sončne lege; da mora čebelar čebelam nositi sladkor za hrano itn. Čebelar je otrokom prinesel zgibanke, vzgojiteljicam pa knjigo, kjer je polno ustvarjalnih idej.

Čebelarju smo se zahvalili s pesmijo Janeza Bitenca Čebelica, Vinko Dolinar pa nam je obljubil, da nas spomladi spet obišče in nam pove še kaj novega o marljivih delavkah.

Silvija Klemenčič

OŠ Lučine

Božično-novoletni koncert

V Lučinah smo ob zaključku koledarskega leta pripravili pester božično-novoletni koncert. V kulturnem programu so učenke in učenci naše šole pokazali, kaj so se do sedaj že naučili pri pouku, interesnih dejavnostih ali v glasbeni šoli, zato so peli, plesali, igrali na različne instrumente, predstavil se je orffov krožek. Vsebinska je govorila o pričakovanju božiča in novega leta, o tem, da si znamo pričarati pravo zimsko vzdušje, da znamo biti veseli in srečni, ko vidimo, da so drugi srečni.

Zaključek koncerta pa je bil poseben, ker smo v zaslužni pokoj pospremili našo učiteljico Slavko Buh, ki si bo po petintridesetih letih dela v lučinski šoli vzela čas za tiste stvari, za katere ji je do sedaj primanjkovalo časa. Želimo ji mnogo zdravja in vedrine. Dobrodošlico pa smo izrekli tudi vzgojiteljici Zorki.

Veselim se tudi skorajšnjega odprtja vrtca, saj dela potekajo po načrtu.

Martina Jelovčan

Učiteljica Slavka z generacijo prvošolcev in drugošolcev

Decembrski utrinki

Šubičeva dela na ogled

Učenci OŠ Poljane so pod vodstvom učiteljev za starše in krajane pripravili novoletni koncert. Poslušalce so razvedrili z nastopom otroškega in mladinskega pevskega zbora, ki ju je spremljal Matjaž Slabe s kitaro, pozdravili pa so jih tudi koledniki in tepežniki.

Na tepežni dan lahko otroci s šibami in vejami tepejo odrasle, saj po izročilu zdravilne lastnosti rastlinja tako preidejo na odrasle in koristijo njihovemu zdravju, zato se tepeža ne branijo.

Učenci so uprizorili tudi več odlomkov iz del mladinskega ter otroškega leposlovja in program povezovali s prazničnimi mislimi. Predstavo je popestril nastop plesnih skupin pod mentorstvom Petre Slabe.

Po prireditvi je ravnateljica Ivanka Oblak zbrane povabila na priložnostno razstavo risb ter otroške in mladinske literature, ki jo je opremil domačin, akademski slikar Ive Šubic. Razstavo so ob 20-letnici umetnikove smrti pripravili v tesnem sodelovanju z njegovimi najbližjimi. V njih se odražata ljubezen do

otrok, za katere je risal, in ljubezen do narave, ki jo je tako rad upodabljal. Številne risbe se niso nikoli vrnila nazaj iz založb, zato je razstava teh del še toliko dragocenejša.

Na ogled so bili tudi izbrani letniki revije Pionir, ki jih je opremil z risbami živali, ter letnik otroške revije Ciciban z naslovnici ptic, ki so bile eden od njegovih priljubljenih motivov.

Poleg risb je razstavljeno tudi slikarsko stojalo z njegovim zadnjim delom in slikarskimi potrebščinami ter mavčni odlitek doprsnega kipa. Za Alejo znamenitih Ločanov ga je izdelal akademski kipar Metod Frlic, mavčni odlitek pa podaril šoli, ki je po mnenju ravnateljice ena najlepših slovenskih šol z največjim številom umetniških del.

Tadeja Šubic

Osvojili smo najvišji vrh Kavkaza

Lani pomladi je odpotovala na Kavkaz desetčlanska gorniška odprava. Večina udeležencev je bila iz Poljsanske in Selške doline, po eden pa iz Slovenj Gradca, Vnanjih Goric in Kranja. V odpravi sva bila tudi Janez Kisovec iz Delnic in Leopold Kržišnik iz Predmosta. V devetih dneh smo dosegli načrtovani cilj, povzpeli se na najvišji vrh Kavkaza, 5642 metrov visoki Elbrus.

Med postankom v dolini Baksan

Gora je v celoti na ruskem ozemlju, vendar prav blizu meje z Gruzijo. Več kot pol članov odprave je vzelo s seboj tudi smuči, da bi se z vrha na izhodiščno točko vrnili na njih. V programu nismo imeli turističnega popotovanja po Rusiji, ampak zgolj doseči cilj, torej vzpon na vrh. K temu pa spada: potovanje do izhodišča, privajanje na bivanje na večjih višinah, vzpon na vrh gore, sestop z nje in povratek domov. Za vse skupaj devet dni res ni veliko.

Tako smo se z dobro natovorjenim kombijem polni pričakovanj odpeljali proti Dunaju, od koder smo poleteli v Moskvo in naprej do mesta Mineralny Vody. Tu nas je čakal prevoz, s katerim smo se odpeljali v dolino Baksan. Turistični smučarski kraj Terskol je bil naše izhodišče za vzpon na Elbrus.

Naslednje štiri dneve smo izkoristili za aklimatizacijo, tako da smo opravljali vsakodnevne vzpone v bližnji okolici (od 3800 do 4800 metrov). Večino časa smo bivali v bazi na višini približno 3800 metrov. To je opuščena ruska vadbena baza z bivalnimi kontejnerji. V primerjavi s prenočevanjem in bivanjem v šotorih na takšnih višinah je bilo bivanje v kontejnerjih pravo razkošje. Tudi z vremenom smo kljub precej nizkim temperaturam imeli veliko srečo. Ni bilo vetra. Večinoma je bilo vse dni odprave jasno vreme z odlično vidljivostjo. Izjema je bil zadnji dan našega bivanja na gori, ko je zgoraj snežilo, v dolini na izhodišču, kamor smo se vrnili, pa deževalo. Veliko odprav na Elbrus nima takšne sreče. Pritožujejo se nad vetrom, mrazom in slabo vidljivostjo.

Nakupovanje spominkov

Tako so bili tudi na dan vzpona na vrh vremenski pogoji dobri. Ponoči in zjutraj je bilo precej mrzlo, nato pa sonce, skoraj brezvetrje in odlična vidljivost. Smučarji smo smuči odložili na Pastuhovih skalah. Nad njimi je bilo pobočje trdo in mestoma precej poledenelo. Tako odločitev, da ne bomo smučali z vrha, ni bila pretežka. Strmina nad Pastuhovimi skalami sicer ni prehuda in v ugodnih pogojih omogoča smučanje. Sledil je dolg in naporen vzpon v sedlo med obema vrhovoma. Višina in redkejši zrak se že kar dobro občutita. Hoja v takšnih razmerah mora biti in je tudi bila počasna in enakomerna, z občasnimi postanki. S sedla do vrha je na pogled blizu, vendar ni čisto tako. Vrh se kar nekako odmika, dokaj položen greben proti vrhu pa tudi ni čisto kratek. Po nekaj manj kot osmih urah smo vsi stali na vrhu. Utrujeni, vendar veseli smo si čestitali in napravili nekaj skupinskih fotografij. Nekaj med nami je tudi takih, ki so z vzponom na Elbrus dosegli svoj višinski rekord. Razgled na vse strani je enkraten. Pogled seže od neskončne ruske ravnice na severu do ogromnega števila vrhov Kavkaza na jugovzhodu. Slišati je bilo komentar: »Tudi tukaj je gora za več življenj.«

Sestopali smo sprva zelo počasi. Utrujenost se je poznala pri vseh, pri nekaterih bolj, pri drugih manj. Zaradi tega sta bili potrebni še večja previdnost in zbranost. Z vsakim metrom nižje je šlo lažje in hitreje. Po nekaj več kot štirih urah sestopanja in pri nekaterih tudi nekaj smučanja ter trinajstih urah, odkar smo ponoči zapustili bazo, smo se vsi varno vrnili nazaj. Žejni, utrjeni, nekateri tudi malo dehidrirani, smo zadovoljni posedli k zasluženemu odlično pripravljeni večerji.

Vsem udeležencem odprave se je uspelo povzpeli na vrh, kar se po izkušnjah vodje

Pogled na del gorovja Kavkaz

odprave zgodi bolj redko. Res smo imeli lepo vreme, bili pa smo tudi dobro pripravljeni (telesno in tudi drugače), dobro aklimatizirani, vsi z gorniški izkušnjami in odločeni povzpeli se na vrh. Pa še nekaj je pri takšnih odpravah pomembno. Na dan vzpona na vrh morajo biti ustrezni vremenski in drugi pogoji, vsak posameznik mora biti zdrav, dobro pripravljen in razporejen, odločen, razsoden, dobro aklimatiziran, pravilno opremljen. Skupina mora biti složna, solidarna in dobro vodena. Če se od omenjenega pojavi samo ena stvar, ki ne poteka tako, kot bi morala (npr. manjše prebavne težave), to že lahko odločilno vpliva na končni uspeh.

Naslednji dan po sestopu z vrha smo pospravili opremo in v sneženem in meglenem jutru zapustili bazo. Do konca odprave je ostalo še nekaj dni, ki smo jih izkoristili za počitek, nekaj manjših nakupov spominkov, ogled bližnje okolice, vožnjo do letališča in povratek domov.

Naj na koncu zapišem še nekaj osebnih vtisov z odprave. Vzpon na vrh Elbrusa tehnično ni zahteven, je pa dolg in naporen. Na dan vzpona na vrh in sestopa je potrebno opraviti s precej veliko višinsko razliko v pogojih, ki niso primerljivi s hojo po naših gorah oziroma gorah, katerih nadmorska višina ne presega 3000 metrov. Organizacija z vodenjem je bila zelo dobra. Pokrajina, po kateri smo se vozili s kombijem do izhodišča na koncu doline Baksan, je delovala pusto in hladno. Nekaj malega gradijo na novo, veliko je opuščeni, na pol zgrajenih stavb, precejšnji del poti pa je dajal videz izumrle pokrajine. Podobno hladen vtis so nam naredili ljudje, ki smo jih srečevali na naši odpravi.

Besedilo in fotografije Leopold Kržišnik

Na vrhu 5642 m visokega Elbrusa

Čedalje zanimivejši tudi za nacionalne zveze

Ste že kdaj slišali za Timing ŠD Poljane? Če ste bili lani udeleženec katere od približno 70 tekem v teku, alpskem smučanju, kolesarstvu, smučarskem teku, teku na rokah, gasilski orientaciji, vojaškem peterboju ali rallyju in ste pozorno pregledali rezultate, skoraj zagotovo. Če se rekreativno ukvarjate s tekom in se udeležujete srednje velikih tekmovanj v zahodnem delu Slovenije, verjetno nekaj ur po tekmi že brskate po internetu in pregledujete modre liste rezultatov, na koncu katerih je pripeta stilizirana ura, simbol Timinga ŠD Poljane. Če se udeležujete občinskega prvenstva v veleslalomu, se verjetno spomnite Poljancev, ki s slušalkami na glavi zmrzujejo na štartu ali se grejejo v hišici na cilju ter nekaj tipkajo po nekakšnem računalniku ali pa se mučijo in po smučišču prevažajo velik televizijski zaslon, na katerem se nato med tekmo sproti izpisujejo časi in uvrstitve tekmovalcev.

Govorimo o časomerilski ekipi Športnega društva Poljane, ki v takšni ali drugačni obliki obstaja že več kot 40 let, od leta 2003 pa svoje storitve ponuja pod nazivom Timing ŠD Poljane (angl. timing – časomerilstvo). Športno društvo Poljane se že vse od ustanovitve pred 40 leti ukvarja z organizacijo smučarskih tekmovanj in je bilo prav zaradi tega tudi ustanovljeno. Posledično se je v društvu razvijalo tudi časomerilsko znanje, pri čemer so najpomembnejše mejnike pomenili nakupi časomerilske opreme (od 70. let naprej), prehod z domače Golave na Stari vrh (začetek 90-ih), izdelava lastnega programa za obdelavo rezultatov (po letu 2000) in začetek merjenja na prireditvah, ki jih prirejajo drugi organizatorji (2005). V celotnem obdobju delovanja ŠD Poljane je ravno organizacija tekmovanj predstavljala nekakšen motor društva in ga je skupaj s preostalimi dejavnostmi pripeljala do današnjega statusa enega najbolj prepoznavnih športnih društev v Sloveniji.

Težko si je predstavljati s športom povezano dejavnost, ki ti po žilah požene več adrenalina, kot se to občasno dogaja pri merjenju in obdelavi rezultatov. Si predstavljate, da je prišlo do napake pri beleženju ciljnega časa, v cilju pa vsakih 20 sekund prihajajo novi in novi tekmovalci, tako da praktično ni časa za reševanje problema? Kaj storiti, ko se z neba usuje močan sneg, ki povsem zmede ciljno fotocelico, na progi pa sta dva tekmovalca, ki ne bosta prav nič vesela, če bosta morala ponoviti vožnjo? Kako bi se počutili, če bi na štartu čakalo več kot sto tekmovalcev, vi pa nikakor ne bi mogli vzpostaviti povezave med štartom in ciljem, rezervna povezava pa bi bila v dolini, do katere je skoraj pol ure vožnje? Koliko bi se vam tresle roke, če vam ne bi uspelo avtomatsko prenesti rezultatov iz časomerilske naprave v računalnik za obdelavo in bi zato morali v pol ure ročno pretipkati čase 150 tekmovalcev ali pa če bi pol ure pred razglasitvijo rezultatov po pomoti pritisnili gumb 'izbriši vse'?

Mogočih zapletov je pri merjenju in obdelavi rezultatov zelo veliko, zato se večina organizatorjev športnih tekmovanj prej ali slej obrne na profesionalne časomerilce. Zaradi več izkušenj, boljše opreme in bolj izdelanih postopkov obvla-

dovanja nepredvidenih situacij ti bolj učinkovito pokrijejo najbolj zahtevne naloge, organizatorji pa se lahko povsem posvetijo drugim vidikom organizacije. Ta dejstva, skupaj s priporočili naših strank in dobrim poznavanjem slovenske športne scene, nedvomno odločilno prispevajo k temu, da je za storitve poljanskih časomerilcev čedalje več zanimanja. Timing ŠD Poljane v zadnjem času sklepa pogodbe tudi z nacionalnimi športnimi zvezami.

Merijo tudi na množičnejša tekmovanja

Timing ŠD Poljane na področju srednje velikih športnih tekmovanj zagotovo postaja vodilna časomerilska ekipa v Sloveniji, saj pokriva že skoraj 100 prireditev, številka pa se iz leta v leto povečuje. V absolutnem merilu nas seveda močno presega Timing Ljubljana, ki pokriva množične prireditve, kot sta Ljubljanski maraton in kolesarski Maraton Franja, vseeno pa se tudi z njimi že povsem enakovredno merimo pri prireditvah, na katerih sodeluje do 400 tekmovalcev. Z načrtovanim nakupom sistema za merjenje s čipi bomo naše zmožnosti razširili na pokrivanje tekem s tisoč ali več tekmovalci, hkrati pa bomo lahko pokrivali tudi tekmovanja, ki so s časomerilskega vidika zahtevnejša, npr. določene vrste kolesarskih dirk.

Širjenje Timinga ŠD Poljane čez meje domače občine se je začelo leta 2005, ko smo prevzeli merjenje in obdelavo rezultatov na vseh tekmah Gorenjskega pokala v rekreativnih tekih, v katerega je vključen tudi naš Visoški tek. Eden od osnovnih pogojev za to je bila izdelava lastnega programa za obdelavo rezultatov, ki je omogočil hitro in natančno objavljanje rezultatov in s tem močno dvignil standarde organizacije tovrstnih prireditev. Gorenjskemu pokalu je v sezoni 2008 s svojimi 20 teki sledil še Pokal Primorskih novic in več posamičnih prireditev na Gorenjskem, Primorskem in Štajerskem. Obstaja velika verjetnost, da bomo v prihodnji sezoni seznam tekaških prireditev dopolnili še s 16 teki Štajersko-Koroškega pokala.

V sezoni 2009/10 smo prvič merili tudi smučarske teke, in sicer državno prvenstvo za članske in mladinske kategorije ter eno od tekem za državni pokal. Za letošnjo sezono pa smo se s Smučarsko zvezo Slovenije dogovorili za prevzem večine smučarskotekaških tekmovanj v Sloveniji, med njimi celotnega državnega pokala, državnih prvenstev, tradicionalnih Bloških tekov, skupaj z večino ostalih rekreativnih maratonov in celo tekme Kontinentalnega pokala, na kateri bodo pod okriljem mednarodne smučarske zveze FIS nastopili najboljši smučarski tekači iz Srednje Evrope. Precejšnje zanimanje za podobno sodelovanje obstaja tudi pri Kolesarski zvezi Slovenije, od letošnjega leta pa smo v sodelovanju s časomerilsko ekipo Omikron plus iz Selške doline prisotni tudi na avtomobilskih rallyjih.

Vedno večji obseg dela in čedalje pomembnejša tekmovanja, na katerih smo prisotni, seveda pomenijo tudi vedno večje zahteve po usposobljenosti sodelavcev Timinga, ki jih je trenutno približno 30. Kljub temu, da bo še naprej pomembno vlogo imelo zanesenjaštvo, iz katerega vse skupaj izhaja, pa se dolgoročno ne bo mogoče izogniti profesionalizaciji, zato smo že začeli razmišljati o prvi stalni zaposlitvi. Tudi v tem primeru pa glavni cilji še vedno ostajajo zagotavljanje zanimive dejavnosti za sposobne mlade ljudi z našega območja, zagotavljanje prepoznavnosti domačega kraja na slovenski športni sceni in nenazadnje zagotavljanje dodatnih sredstev, s katerimi je lažje doseči ustrezno organiziranost športnih dejavnosti v kraju.

Aleš Šubic

Državna prvaka tudi vrhunski športnika

Ljubljanska festivalna dvorana je decembra gostila zaključno prireditev avtomobilistične sezone 2009, ki so jo poimenovali Večer prvakov. Podelitev nagrad najboljšim avtomobilistom je potekala pod okriljem Zveze za avto šport Slovenija – AŠ 2005. Podeljeni so bili pokali in nagrade za dosežke na razpisanih državnih prvenstvih in pokalnih prvenstvih AŠ 2005 ter Clio in Yugo pokala.

Sezona 2009 je bila zelo uspešna za Moto klub Buha kot tudi aktivne člane kluba. Dvojica Matej Oblak in Jan Oblak sta si med močno konkurenco 60 voznikov rallyja privzela prvo mesto in osvojila naziv državnega prvaka v diviziji I. Z omenjenim priznanjem pa sta si pridobila tudi status vrhunškega športnika, ki jih podeljuje Olimpijski komite Slovenije. Nagrada je izvrstna popotnica in motivacija za uspešno delo tudi v prihodnosti.

Sicer pa sta podprvaka v diviziji I sta postala Andrej Velkavrh in Marko Štern, ki sta bila najboljša tudi v prvenstvu Yugo pokala.